

Fremsat den 25. januar 2017 af miljø- og fødevarerministeren (Esben Lunde Larsen)

Forslag

til

Lov om ændring af lov om naturbeskyttelse

(Nye muligheder for visse anlæg og indretninger på klitfredede arealer og inden for strandbeskyttelseslinjen samt inden for sø- og åbeskyttelseslinjen)

§ 1

I lov om naturbeskyttelse, jf. lovbekendtgørelse nr. 1217 af 28. september 2016, som ændret ved § 25 i lov nr. 1715 af 27. december 2016, foretages følgende ændringer:

1. *Fodnoten* til lovens titel affattes således:

»1) Loven indeholder bestemmelser, der gennemfører dele af Rådets direktiv 92/43/EØF af 21. maj 1992 om bevaring af naturtyper samt vilde dyr og planter, EF-Tidende 1992, nr. L 206, side 7, som ændret senest ved Rådets direktiv 2013/17/EU af 13. maj 2013 om tilpasning af visse direktiver vedrørende miljø på grund af Republikken Kroatiens tiltrædelse, EU-Tidende 2013, nr. L 158, side 193, og dele af Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2009/147/EF af 30. november 2009 om beskyttelse af vilde fugle, EU-Tidende 2010, nr. L 20, side 7, som ændret senest ved Rådets direktiv 2013/17/EU af 13. maj 2013 om tilpasning af visse direktiver vedrørende miljø på grund af Republikken Kroatiens tiltrædelse, EU-Tidende 2013, nr. L 158, side 193.«

2. § 8 affattes således:

»§ 8. Der må ikke foretages ændring i tilstanden af klitfredede arealer. Der må f. eks. ikke placeres bebyggelse, ske beplantning eller terrænændringer, herunder etableres hegn eller placeres campingvogne og lignende, og arealerne må ikke afgræsses. Der må heller ikke foretages udstykning, matrikulering eller arealoverførsel, hvorved der fastlægges skel.

Stk. 2. Følgende arealer er klitfredede:

- 1) Strandbredden langs Skagerrak og Vesterhavet,
- 2) arealet mellem klitfredningslinjen og de strandbredder, der er nævnt i nr. 1,

- 3) arealer, der er klitfredede efter den tidligere lovgivning om sandflugtens bekæmpelse, og
- 4) arealer, der er klitfredede efter ministerens beslutning, jf. § 9.

Stk. 3. Klitfredningslinjen er fastlagt ved miljø- og fødevarerministerens bestemmelse efter de hidtil gældende regler. Klitfredningslinjen er registreret i matriklen og noteret i tingbogen.

Stk. 4. Miljø- og fødevarerministeren kan fastsætte regler om, at stk. 1 ikke skal gælde for nærmere angivne arter af anlæg, der tillige vedrører søterritoriet. Tilsvarende gælder for diger, høfder, bølgebrydere og andre anlæg, som kræver tilladelse i henhold til lov om kystbeskyttelse.

Stk. 5. Miljø- og fødevarerministeren kan fastsætte regler om anvendelse af de klitfredede arealer, herunder forbyde bestemte former for anvendelse.«

3. Efter § 8 indsættes:

»§ 8 a. Forbuddet i § 8, stk. 1, gælder ikke for

- 1) foranstaltninger til dæmpning af sandflugt, der udføres efter § 53,
- 2) landbrugsmæssig drift, herunder græsning, på arealer, der hidtil lovligt har været udnyttet landbrugsmæssigt, bortset fra tilplantning,
- 3) sædvanlig hegning på de i nr. 2 nævnte arealer,
- 4) genplantning af skovarealer og beplantning i lovligt eksisterende haver,
- 5) havneanlæg og de arealer, der ved lokalplan er udlagt til havneformål,
- 6) mindre vedligeholdelsesarbejder på bygninger, herunder udskiftning af vinduer og tage m.v., når bygningshøjden ikke derved forøges eller kun forøges i ubetydeligt omfang, og
- 7) byggeri, der er erhvervmæssigt nødvendigt for den pågældende ejendoms drift som landbrugs- eller skovbrugsejendom eller for udøvelsen af fiskerierhvervet,

og som opføres i umiddelbar tilknytning til eksisterende bygninger, idet der dog kræves miljø- og fødevarerministerens tilladelse for så vidt angår de nævnte bygningers nærmere beliggenhed og ydre udformning.

Stk. 2. Ved haver forstås bygningsnære arealer i forbindelse med boliger og tilsvarende bebyggelse til beboelse, der er undergivet en vis kultivering eller vedligeholdelse og ikke længere dyrkes eller anvendes landbrugsmæssigt.«

4. § 15 affattes således:

»§ 15. Der må ikke foretages ændring i tilstanden af strandbredder eller af de arealer, der ligger mellem strandbredden og strandbeskyttelseslinjen, jf. stk. 2. Der må f. eks. ikke placeres bebyggelse, ske beplantning eller terrænændringer, etableres hegn eller placeres campingvogne og lignende, og der må ikke foretages udstykning, matrikulering eller arealoverførsel, hvorved der fastlægges skel.

Stk. 2. Strandbeskyttelseslinjen er fastlagt ved miljø- og fødevarerministerens bestemmelse efter de hidtil gældende regler. Strandbeskyttelseslinjen er registreret i matriklen og noteret i tingbogen.

Stk. 3. Miljø- og fødevarerministeren kan fastsætte regler om, at stk. 1 ikke skal gælde for nærmere angivne arter af anlæg, der tillige vedrører søterritoriet. Tilsvarende gælder for diger, høfder, bølgebrydere og andre anlæg, som kræver tilladelse i henhold til lov om kystbeskyttelse.«

5. Efter § 15 indsættes:

»§ 15 a. Forbuddet i § 15, stk. 1, gælder ikke for

- 1) landbrugsmæssig drift bortset fra tilplantning,
- 2) genplantning af skovarealer og beplantning i lovligt eksisterende haver,
- 3) sædvanlig hegning på jordbrugsejendomme,
- 4) bestående forsvarsanlæg, der anvendes til forsvarsformål,
- 5) mindre vedligeholdelsesarbejder på bygninger, herunder udskiftning af vinduer og tage m.v., når bygningshøjden ikke derved forøges eller kun forøges i ubetydeligt omfang,
- 6) byggeri, der er erhvervmæssigt nødvendigt for den pågældende ejendoms drift som landbrugs- eller skovbrugsejendom eller for udøvelsen af fiskerierhvervet, og som opføres i umiddelbar tilknytning til eksisterende bygninger, idet der dog kræves miljø- og fødevarerministerens tilladelse for så vidt angår de nævnte bygningers nærmere beliggenhed og ydre udformning,
- 7) arealoverførsel i jordbrugserhvervet eller for salg af jordlodder på op til 2 ha i jordbrugserhvervet,
- 8) plantning af få enkeltstående træer uden for haver,
- 9) kyststrækninger, der er klitfredede, jf. §§ 8 og 9, og
- 10) læskure til græssende dyr til brug for kogræsserlaug og tilsvarende foreninger og til dyrehold i forbindelse med naturpleje, jf. stk. 5.

Stk. 2. Uanset forbuddet i § 15, stk. 1, kan en bolig genopføres på en lovligt eksisterende sokkel, hvis boligen har samme dimensioner som den bolig, den erstatter.

Stk. 3. I lovligt etablerede haver, jf. stk. 4, kan der uanset forbuddet i § 15, stk. 1, placeres mindre bygninger, anlæg og installationer i tilknytning til boligen og højst 15 m fra denne, som en terrasse etableret i niveau med og i sammenhæng med beboelsen, et gyngestativ, højbede, sandkasse og andre legeredskaber samt et mindre skur på op til 10 m², medmindre der allerede lovligt er opført et skur i tilknytning til boligen. På tilsvarende måde kan der opføres et mindre drivhus på op til 10 m² i forbindelse med helårsboliger.

Stk. 4. Ved haver forstås bygningsnære arealer i forbindelse med boliger og tilsvarende bebyggelse til beboelse, der undergives en vis kultivering eller vedligeholdelse og ikke længere dyrkes eller anvendes landbrugsmæssigt.

Stk. 5. Placering af læskure, som nævnt i stk. 1, nr. 10, må kun ske efter forudgående anmeldelse til miljø- og fødevarerministeren. Miljø- og fødevarerministeren skal påse, at betingelserne efter stk. 1, nr. 10 er opfyldt. Har miljø- og fødevarerministeren ikke gjort indsigelse inden 2 uger fra den dag, anmeldelsen er modtaget, kan læskurene opstilles.

§ 15 b. Forbuddet i § 15, stk. 1, gælder ikke for havneanlæg og de arealer, der ved lokalplan er udlagt til havneformål, for så vidt angår placering og udvidelse af bebyggelse og anlæg og lignende til havneformål.

Stk. 2. Uanset stk. 1 gælder forbuddet i § 15, stk. 1, ikke i følgende tilfælde:

- 1) placering og udvidelse af klubhuse, opbevaringsskure, omklædningsfaciliteter samt anlæg og indretninger til brug for foreninger og klubber med tilknytning til havet og kysten, f.eks. roklubber, sejlkubber, lystfiskerforeninger og kajakklubber og lignende,
- 2) placering og udvidelse af mindre anlæg, som f.eks. legepladser, baderamper, shelters, bålhytter, madpakkehytter og bålpladser til brug for børneinstitutioner, daginstitutioner, folkeskoler og lignende eller besøgende på havnen, og
- 3) ændret anvendelse af overflødiggjorte havnebygninger til formål, der kan fremme turismen eller understøtte de foreninger, institutioner og brugere m.v., der er nævnt i nr. 1 og 2.«

6. I § 16 indsættes efter stk. 2 som nyt stykke:

»*Stk. 3.* I lovligt etablerede haver, jf. § 8 a, stk. 2, og § 15 a, stk. 4, kan der uanset forbuddet i § 16, stk. 1, placeres mindre bygninger, anlæg og installationer i tilknytning til boligen og højst 15 m fra denne, som en terrasse etableret i niveau med og i sammenhæng med beboelsen, et gyngestativ, højbede, sandkasse og andre legeredskaber samt et mindre skur på op til 10 m², medmindre der allerede lovligt er opført et skur i haven. På tilsvarende måde kan opføres et mindre drivhus på op til 10 m² i forbindelse med helårsboliger.«

Stk. 3-4 bliver herefter stk. 4-5.

7. § 65, stk. 1, 4 og 5, ophæves.

Stk. 2, 3, 6 og 7 bliver herefter stk. 1, 2, 3 og 4.

8. Efter § 65 a indsættes:

»§ 65 b. Miljø- og fødevareministeren kan i særlige tilfælde gøre undtagelse fra bestemmelserne i § 8, stk. 1, § 11, stk. 3, og § 15, stk. 1.

Stk. 2. Miljø- og fødevareministeren kan gøre undtagelse fra bestemmelserne i § 8, stk. 1, og § 15, stk. 1, når det er nødvendigt for at realisere en lokalplan om udbygning med vindmøller i overensstemmelse med kommuneplanlægningen.

Stk. 3. Miljø- og fødevareministeren kan uanset stk. 1 gøre undtagelse fra § 15, stk. 1, til

- 1) mindre bygninger, anlæg og installationer i haver, som nævnt i § 15 a, stk. 3 og 4, men som placeres uden tilknytning til beboelsen, samt andre mindre anlæg og installationer, som f.eks. drivhuse på op til 10 m² og hævede terrasser,
- 2) udvidelse af boliger, når udvidelsen sker af hensyn til medlemmer af husstanden med et væsentligt og varigt handicap, og der er et dokumenteret behov for en udvidelse af boligen af hensyn til dette handicap,
- 3) en mindre om- eller tilbygning med henblik på modernisering og udvidelse af toilet- og bade faciliteter i eksisterende sommerhuse,
- 4) permanent placering af en mindre bæk på egen grund også uden for haver,
- 5) udstykning af arealer i sommerhusområder eller områder med fritidshuse, hvor der er tale om flere allerede eksisterende huse på lejet grund, med henblik på selvstændig matrikulering af arealer om de enkelte huse,
- 6) kommunalbestyrelsens etablering af træfortove og lignende på strande med mange besøgende for at lette offentlighedens adgang til kysten, når anlæggene er udformet, så de falder naturligt ind i forhold til natur og landskab,
- 7) placering af mindre anlæg til eksisterende turismevirksomheder i tilknytning til hovedbebyggelsen på virksomhedens ejendom, f.eks. en pavillon, en tennisbane, en swimmingpool, en petanquebane eller borde og stole, og
- 8) placering af faciliteter til brug for eksisterende turismevirksomheders friluft- og ferieaktiviteter, som opføres uden tilknytning til den eksisterende bebyggelse, jf. stk. 8.

Stk. 4. Ved afgørelser efter stk. 1 om erhvervmæssig tilplantning med bærbuske eller frugttræer inden for den udvidede strandbeskyttelseslinje gør miljø- og fødevareministeren undtagelse fra § 15, stk. 1, selv om der ikke er tale om særlige tilfælde, medmindre tilplantningen strider mod tungtvejende kystlandskabelige hensyn.

Stk. 5. Miljø- og fødevareministeren kan gøre undtagelse fra § 15, stk. 1, til placering af mindre faciliteter langs stranden for klubber, foreninger og institutioner, som f.eks. omklædningsfaciliteter, skure til opbevaring af udstyr, bålhyt-

ter, shelters og lignende på betingelse af, at de nævnte faciliteter opføres i tilknytning til eksisterende anlæg, som for eksempel en parkeringsplads eller vejnedkørsel, og at arealet er omfattet af en lokalplan, der giver mulighed for opførelse af et nærmere bestemt antal bygninger og anlæg.

Stk. 6. Bestemmelserne i stk. 3, nr. 8 og stk. 5, gælder også for arealer omfattet af § 8, stk. 1, hvis anlægget placeres på stranden uden for arealer med klitdannelser.

Stk. 7. Miljø- og fødevareministeren kan i afgørelser efter stk. 5 og 6 fastsætte vilkår om, at mindre faciliteter, der ikke har været benyttet i 3 år eller mere, skal fjernes eller overgå til andre brugere. Ministeren kan endvidere fastsætte vilkår om, at sådanne faciliteter skal stilles til rådighed for offentligheden i det omfang, dette er muligt, og ejeren af bygningen er indforstået hermed.

Stk. 8. De nærmere regler om de i stk. 3, nr. 8, nævnte faciliteter fastsættes af miljø- og fødevareministeren.«

9. I § 69 indsættes efter stk. 2 som nyt stykke:

»*Stk. 3.* I en afgørelse efter stk. 1 kan miljø- og fødevareministeren efter ansøgning fra en kommunalbestyrelse bestemme, at reglerne i § 15, stk. 1, ikke skal gælde nærmere bestemte bynære arealer i eller omkring havnen. Miljø- og fødevareministeren kan træffe én samlet afgørelse efter denne bestemmelse for den enkelte kommune. Ansøgning skal være indsendt inden den 1. juni 2018.«

Stk. 3 - 5 bliver herefter stk. 4 - 6.

10. I § 71, *stk. 4, nr. 1*, ændres »§ 8, stk. 5, nr. 7«, og »§ 15, stk. 4, nr. 7«, til: »§ 8 a, stk. 1, nr. 7«, og »15 a, stk. 1, nr. 6«.

11. I § 78, *stk. 4, 1. pkt.*, ændres »§ 65, stk. 1« til: »§ 65 b, stk. 1 og stk. 3-7«.

§ 2

Stk. 1. Loven træder i kraft dagen efter bekendtgørelsen i Lovtidende.

Stk. 2. Bebyggelse, anlæg og indretninger, der er opført i strid med forbuddene i § 15, stk. 1, eller § 16, stk. 1, men som vil være lovlige i henhold til bestemmelserne i §§ 15 a, 15 b og § 16, stk. 3, kan opretholdes, uanset om de er påbudt lovliggjort efter de hidtil gældende regler i lov om naturbeskyttelse.

Stk. 3. Verserende sager om ansøgning om anlæg og indretninger m.v., der vil kunne etableres uden forudgående dispensation i overensstemmelse med bestemmelserne i §§ 15 a, 15 b og § 16, stk. 3, bortfalder.

Stk. 4. Regler fastsat i medfør af § 8, stk. 6 og 7, § 15, stk. 5, § 16, stk. 4, og § 69, stk. 5, jf. senest lovbekendtgørelse nr. 1217 af 28. september 2016 forbliver i kraft, indtil de ophæves eller afløses af nye regler.

Bemærkninger til lovforslaget

Almindelige bemærkninger

1. *Indledning*
  - 1.1 *Formål – aftale om Danmark i bedre balance, juni 2016*
  - 1.2 *Baggrund*
2. *Lovforslagets hovedindhold*
  - 2.1 *Gældende ret generelt*
  - 2.2 *Klitfredning og strandbeskyttelseslinjen*
  - 2.3 *Undtagelser fra kravet om dispensation*
  - 2.4 *Krav om dispensation*
  - 2.5 *Øvrige bygge- og beskyttelseslinjer*
  - 2.6 *Andre regler om naturbeskyttelse*
  - 2.7 *Vurdering af en ansøgning om dispensation*
  - 2.8 *Anlæg og indretninger i haver*
    - 2.8.1 *Gældende ret*
    - 2.8.2 *Miljø- og Fødevareministeriets overvejelser - krav om dispensation fjernes*
    - 2.8.3 *Miljø- og Fødevareministeriets overvejelser - lempelse af muligheden for at få dispensation*
  - 2.9 *Anlæg og indretninger m.v. til rekreative formål for klubber og foreninger m.v. med tilknytning til kyst og strand og for skoler, institutioner o.l.*
    - 2.9.1 *Gældende ret*
    - 2.9.2 *Miljø- og Fødevareministeriets overvejelser – den foreslåede ordning*
  - 2.10 *Anlæg og indretninger til turismevirksomheder ved kyst og strand*
    - 2.10.1 *Gældende ret*
    - 2.10.2 *Miljø- og Fødevareministeriets overvejelser - lempelse af muligheden for at få dispensation*
  - 2.11 *Anlæg og indretninger på havne*
    - 2.11.1 *Gældende ret*
    - 2.11.2 *Miljø- og Fødevareministeriets overvejelser- den foreslåede ordning*
  - 2.12 *Andre ændringer*
    - 2.12.1 *Miljø- og Fødevareministeriets overvejelser - andre tilstandsændringer, der ikke længere kræver dispensation*
    - 2.12.2 *Miljø- og Fødevareministeriets overvejelser – andre tilstandsændringer, hvor dispensationsmulighederne lempes*
  - 2.13 *Ophævelse af strandbeskyttelseslinjen på og ved havne*
    - 2.13.1 *Gældende ret*
    - 2.13.2 *Miljø- og Fødevareministeriets overvejelser – kommunalbestyrelsen kan ansøge*
    - 2.13.3 *Kriterier for ophævelse af strandbeskyttelseslinjen*
  - 2.14 *Sø- og åbeskyttelseslinjen – private haver*
    - 2.14.1 *Gældende ret*
    - 2.14.2 *Miljø- og Fødevareministeriets overvejelser*
3. *De økonomiske og administrative konsekvenser for det offentlige*
4. *De økonomiske og administrative konsekvenser for erhvervslivet m.v.*
5. *De administrative konsekvenser for borgere.*
6. *De miljømæssige konsekvenser*
7. *Forholdet til EU-retten*
8. *Hørte myndigheder og organisationer m.v.*
9. *Sammenfattende skema*

1. Indledning

1.1 Formål - aftale om Danmark i bedre balance, juni 2016

Danmark har cirka 8.000 km kyststrækning, hvor mange tusinde danskere bor i deres helårsbolig, har en feriebolig eller udøver deres erhverv. De danske kyster tiltrækker titusindvis af danske og udenlandske turister hvert år, ligesom

tusindvis af danskere bruger kysterne til mange forskellige former for friluftaktiviteter.

Kysterne er i henhold til naturbeskyttelsesloven omfattet af en strandbeskyttelseslinje, og kysterne langs Skagerrak og Vesterhavet, dvs. især den jyske vestkyst, er omfattet af klitfredning. Strandbeskyttelseslinjen afgrænser en beskyttelseszone, der som hovedregel omfatter strandbredden og

strækker sig 300 meter ind i landet, ved sommerhusområder dog kun 100 meter.

Klitfredningslinjen kan nogle steder strække sig op til 500 meter ind i landet. Derudover findes større og mindre arealer, der er klitfredet efter ældre sandflugtslovgivning, og som kan ligge langt fra kysten, f.eks. de store sandmiler og indlandsklitter i Nordjylland.

Både på klitfredede arealer og arealer, der er omfattet af strandbeskyttelseslinjen, gælder et forbud mod at ændre tilstanden. Det betyder, at der ikke må opføres bebyggelse, herunder ved til- og ombygning, opstilles campingvogne, hegnes, tilplantes, udstykkes eller ændres på terrænet. Kun hvis der er tale om et særligt tilfælde, kan der i henhold til loven meddeles dispensation til at ændre tilstanden.

Regeringen (Venstre), Socialdemokraterne, Dansk Folkeparti og Det Konservative Folkeparti indgik i juni 2016 »Aftale om Danmark i bedre balance - Bedre rammer for kommuner, borgere og virksomheder i hele landet«, som indebærer, at der skal ske en modernisering af lov om planlægning og justeringer i naturbeskyttelsesloven.

Aftalen indebærer, at der skal ske en administrativ forenkling og foretages en række justeringer af naturbeskyttelseslovens regler om strandbeskyttelse m.v., der skal gøre det muligt at placere flere mindre anlæg og installationer og dermed foretage forskellige tilstandsændringer inden for strandbeskyttelseslinjen. Naturbeskyttelseslovens regler om strandbeskyttelseslinjen og i mindre grad klitfredningslinjen skal således forenkles på visse områder og lempes på en måde, der tilgodeser beboeres, klubbers, foreningers og institutioners samt turismevirksomheders muligheder for at opføre visse anlæg inden for de beskyttede zoner. Samtidig skal der være mulighed for at ophæve strandbeskyttelseslinjen på og ved havnen i visse kystbyer.

Aftaleparterne lægger samtidig vægt på, at de åbne kyststrækninger skal friholdes for nye anlæg og byggerier, og at den nugældende frie og lige adgang til strandene bevares.

Aftalen indebærer, at der skal ske ændringer i naturbeskyttelsesloven på de følgende fire områder:

1. En administrativ forenkling i form af ophævelse af krav om dispensation i sager, hvor der i dag allerede gives dispensation, samt fjernelse af krav om dispensation til enkelte andre anlæg.
2. Muligheden for at få dispensation lempes for en række faciliteter og anlæg, som det i dag ikke eller kun sjældent er muligt at få dispensation til.
3. Kommunerne får mulighed for at søge miljø- og fødevareministeren om at få strandbeskyttelseslinjen ophævet på havne og på arealer mellem byen og havnen.
4. Herudover sker en ændring i reglerne om sø- og åbeskyttelseslinjen i private haver.

Ændringerne har til formål at sikre større gennemsigtighed i reglerne, herunder at det bliver klart, hvad der ikke kræver henholdsvis kræver dispensation, og mindre bureaukrati for både borgere og myndigheder.

1.2 Baggrund

Der har været regler om strandbeskyttelse siden 1937, hvor der i naturfredningsloven blev indført et forbud mod bebyggelse inden for en 100 meter byggelinje – kaldet strandbyggelinjen. Formålet med indførelsen af strandbyggelinjen i 1937 var et ønske om at beskytte landskabet ved kysterne, bevare værdifulde udsigter for almenheden, herunder områder af naturvidenskabelig betydning og områder af anden væsentlig betydning for almenheden. Baggrunden var blandt andet et stigende pres på kysterne for at opføre mere byggeri.

Reglerne om klitfredning er betydeligt ældre, idet reglerne om klitfredning har afløst tidligere tiders sandflugtslovgivning.

Hovedreglen i bestemmelserne i naturbeskyttelseslovens § 8, stk. 1, om klitfredning og § 15, stk. 1, om strandbeskyttelseslinjen er, at der gælder forbud mod tilstandsændringer. Forbuddene kan fraviges ved dispensation efter § 65, stk. 1, hvis der foreligger et særligt tilfælde. At der skal foreligge et særligt tilfælde medfører, at en dispensation som hovedregel ikke må føre til præcedens således, at en lang række lignende tilfælde også ville have krav på at få dispensation.

Både forbudsbestemmelserne og dispensationsadgangen har altid været administreret restriktivt, hvilket også har været forudsat ved de lovændringer, der er foretaget.

Udviklingen siden 1937 har dog også medført, at en lang række ønsker om dispensation til forskellige anlæg m.v. med tiden er blevet anerkendt i myndighedernes og klageinstansens administrationspraksis som egnede til at få dispensation i mange, konkrete tilfælde, selv om der dermed principielt ikke længere er tale om såkaldt særlige tilfælde. Det gælder for eksempel dispensation til mindre anlæg i lovligt etablerede haver som en terrasse i niveau op til huset, sandkasser, gyngestativer m.m. I takt med denne udvikling i administrationen af reglerne og parallelt med, at mange borgeres forventninger til hvilke faciliteter, der bør være mulighed for i en sommerhushave, er steget, er det blevet tilsvarende vanskeligere for mange borgere at se det rimelige i, at der skal søges om dispensation til disse små anlæg.

Borgere, lokal- og landspolitikere, kommuner og turistorganisationer har med udgangspunkt i forskellige konkrete eksempler i de senere år i stigende grad peget på, at reglerne om strandbeskyttelseslinjen er restriktive og udgør en barriere for friluftsliv, turismeudvikling og vækst ved kysterne og i de mindre kystbyer.

2. Lovforslagets hovedindhold

2.1 Gældende ret generelt

Naturbeskyttelsesloven indeholder bestemmelser om forskellige bygge- og beskyttelseslinjer, der har til formål at beskytte bestemte landskabslementer, dvs. friholde kysterne eller de omgivende arealer for tilstandsændringer eller sikre mod byggeri eller andre tilstandsændringer ved f.eks. skove, søer, vandløb, kirker og fortidsminder.

De enkelte bygge- eller beskyttelseslinjer har samtidig til formål enten at varetage naturbeskyttelseshensyn ved beskyttelse af arealerne som levested og spredningskorridor for planter og dyr, eller varetage kulturhistoriske hensyn eller forebygge risiko for sandflugt.

2.2 Klitfredning og strandbeskyttelseslinjen

Formålet med klitfredning, jf. naturbeskyttelseslovens § 8, og strandbeskyttelseslinjen, jf. § 15, er at sikre en generel friholdelse af strandene og de bagvedliggende kystområder mod indgreb, der ændrer den nuværende tilstand og anvendelse. Klitfredningen sikrer derudover, at der ikke opstår sandflugt eller risiko herfor.

Reglerne betyder, at kysterne holdes åbne og friholdes for nyt byggeri, tilplantning og tekniske anlæg m.v., og at den eksisterende bebyggelse som udgangspunkt fastholdes i det nuværende omfang. Med beskyttelsen varetages også biologiske hensyn, der sikrer plante- og dyrelivet. Reglerne sikrer også de rekreative interesser, idet strandene og de klitfede områder er åbne for offentlighedens adgang og ophold og giver muligheder for friluftsliv.

Strandbeskyttelseslinjen har været gældende fra 1937. Klitfredning har eksisteret på den jyske vestkyst i flere hundrede år og skal sikre mod sandflugt. Reglerne er ændret enkelte gange siden, væsentligst i 1969, hvor bebyggelsesforbuddet inden for strandbeskyttelseslinjen blev udvidet til også at omfatte bl.a. terrænændringer og beplantning, og i 1994 og 1999, hvor den hidtidige 100 meter linje uden for sommerhusområder blev afløst af en i udgangspunktet 300 meter linje, jf. lov nr. 439 af 1. juni 1994 om ændring af lov om planlægning og lov om naturbeskyttelse og lov nr. 282 af 12. maj 1999 om ændring af lov om naturbeskyttelse og af lov om ændring af lov om planlægning og lov om naturbeskyttelse, jævnfør Folketingstidende 1993-94 (L 191), Tillæg A, side 6481 og Tillæg B side 949 og 1677 og Folketingstidende 1998-99 (L 95), Tillæg A side 2476 og Tillæg B side 480 og 614.

Hovedsigtet med lovændringen i 1994 var på den ene side at sikre de åbne og i det væsentlige ubebyggede kyster men samtidig foranledige, at udbyggede områder i byzone ikke skulle være omfattet af beskyttelseslinjen.

De områder, der skulle være omfattet af den nye 300 meter linje, blev kortlagt af den midlertidigt nedsatte Strandbeskyttelseskommission, der efter en gennemgang af alle kyster indstillede til miljøministeren, hvor linjen pga. bebyggelse og lignende skulle forløbe nærmere kysten end 300 meter eller helt ophæves, hvorved en lang række sager om dispensation fra strandbeskyttelseslinjen kunne undgås.

Derfor forløber strandbeskyttelseslinjen på mange strækninger tættere på kysten end 300 m og mange steder tættere på kysten end 100 m. På strækninger med sammenhængende bebyggelse er selve bebyggelsen undtaget, mens de foranliggende arealer er omfattet. Hermed supplerede reglerne de undtagelser, der allerede fulgte af 1937-loven, hvorefter strækninger i København og i købstæderne og strækninger

med væsentlig bebyggelse ikke skulle omfattes af strandbeskyttelseslinjen.

Bestemmelserne om linjens forløb blev sat i kraft for hvert amt ved miljøministerens bekendtgørelse i årene 2000 til 2003.

Forbuddet mod tilstandsændringer betyder, at der bl.a. ikke må opføres bebyggelse, opstilles campingvogne, etableres hegn eller beplantning, foretages terrænændringer samt udstykning m.v., hvorved der fastlægges nye skel.

2.3 Undtagelser fra kravet om dispensation

Der gælder forskellige undtagelser fra forbuddet mod tilstandsændringer for havneanlæg og lokalplanlagte havnearealer, forsvarsanlæg m.v. og for jordbrugs- og fiskerierhvervets driftsbygninger m.v. Det betyder f.eks., at byggeri til havneformål på havne og byggeri til forsvarsformål på forsvarsanlæg kan ske uden dispensation. Det kræver heller ikke dispensation fra forbuddet at opføre erhvervmæssigt nødvendige driftsbygninger i jordbruget, hvis driftsbygningerne opføres i tilknytning til de eksisterende bygninger på ejendommen.

Genplantning af skovarealer og beplantning i eksisterende haver kan også ske uden dispensation, og forbuddet mod tilstandsændringer omfatter heller ikke sædvanlig hegning på jordbrugsjendomme eller landbrugsmæssig drift - bortset fra tilplantning med f.eks. juletræer. Mindre vedligeholdelsesarbejder på enhver type af ejendom - f.eks. udskiftning af tag og vinduer - kan udføres uden dispensation, når bygningshøjden ikke forøges eller kun i ubetydeligt omfang.

2.4 Krav om dispensation

Det er miljø- og fødevareministeren, der kan meddele dispensation fra klitfredningen og strandbeskyttelseslinjen, jf. naturbeskyttelseslovens § 65. Ministerens kompetence er fra 1. januar 2016 delegeret til Kystdirektoratet, hvis afgørelser kan påklages til Miljø- og Fødevareklagenævnet.

Det følger af loven, at dispensation kan meddeles i »særlige tilfælde«. Der skal ifølge lovens forarbejder være særlige forhold, der taler for en dispensation, herunder at det ansøgte er omfattet af en i loven forudsat lempeligere vurdering. Det gælder f.eks. en række lempelser i »den udvidede zone«, dvs. zonen mellem den tidligere 100 meter linje og 300 meter linjen, det gælder udvidelser af helårshuse og visse virksomheder og ansøgninger på småøer. Også offentlige, mindre anlæg til brug for friluftslivet og dermed til fremme af turismen har efter forarbejderne en lempeligere adgang til at få dispensation.

Hensynet til at undgå risiko for præcedens spiller ifølge lovbemærkningerne en vigtig rolle, når ansøgninger om dispensation fra forbuddet skal vurderes. Det fremgår af forarbejderne til ændringen af naturbeskyttelsesloven i 1994, jf. lov nr. 439 af 1. juni 1994 om ændring af lov om planlægning og lov om naturbeskyttelse (Beskyttelse af kystområderne), at dispensationsadgangen skal administreres restriktivt, og der gælder formelt ingen bagatelgrænse for kravet

om dispensation, jf. jævnfør Folketingstidende 1993-94 (L 191), Tillæg A, side 6481 og Tillæg B side 949 og 1677.

Efter praksis dispenseres der normalt til ombygninger, renoveringer og genopførelser og i »den udvidede zone« til tilbygninger og udvidelse af helårshuse. Der dispenseres til mindre terrasser i niveau med terrænet i direkte tilknytning til beboelsen. Der dispenseres normalt til faciliteter til støtte for friluftslivet, f.eks. stier, shelters, toiletbygninger, formidling, bænke, p-pladser m.v.

Der dispenseres ikke til nye bygninger eller bebyggelse, hvor der ikke tidligere har været bebygget.

2.5 Sø- og åbeskyttelseslinjen

Lovens bestemmelser om øvrige bygge- og beskyttelseslinjer omfatter bl.a. arealerne omkring større søer og visse vandløb, der er beskyttet af en 150 meter beskyttelseszone, hvor det efter naturbeskyttelseslovens § 16 ikke er tilladt at opføre bebyggelse, etablere beplantning, foretage terrænrøddringer m.v.

Kommunalbestyrelsen kan dispensere fra bestemmelsen om sø- og åbeskyttelseslinjen, og afgørelsen kan påklages til Miljø- og Fødevarerklagenævnet.

Der gives normalt dispensation til erstatning for eksisterende byggeri med nogenlunde samme placering og omfang og til mindre bygninger m.v. i tilknytning til eksisterende bebyggelse.

I overensstemmelse med naturbeskyttelseslovens formål gives normalt ikke tilladelse til byggeri i det åbne land, hvor der ikke er anden bebyggelse.

2.6 Andre regler om naturbeskyttelse

Der gælder særlige regler for planlægning og administration af områder, der er udpeget som internationale naturbeskyttelsesområder i medfør af lov om miljømål m.v. og vandforekomster og internationale naturbeskyttelsesområder. Internationale naturbeskyttelsesområder er en fælles betegnelse for Natura 2000-områder (områder udpeget efter EU's fuglebeskyttelses- og habitatdirektiver) og Ramsarområder.

Efter de gældende regler om udpegning og administration af internationale naturbeskyttelsesområder samt beskyttelse af visse arter (bekendtgørelse nr. 926 af 27. juni 2016), skal myndigheden forud for meddelelse af tilladelser, godkendelser og dispensationer fra regler i bl.a. naturbeskyttelsesloven, herunder også strandbeskyttelses- og klitfredningslinjen samt sø- og åbeskyttelseslinjen, foretage en vurdering af, om projektet i sig selv eller i forbindelse med andre planer og projekter kan påvirke et Natura 2000-område væsentligt.

Hvis myndigheden vurderer, at projektet kan påvirke et Natura 2000-område væsentligt, skal der foretages en nærmere konsekvensvurdering af projektets virkninger på Natura 2000-området under hensyn til bevaringsmålsætningen for det pågældende område. Viser konsekvensvurderingen, at det ikke kan udelukkes, at projektet kan skade Natura 2000-området, kan der ikke meddeles tilladelse, dispensation eller godkendelse til det ansøgte. Reglerne gælder både

for projekter inden for et Natura 2000-område og for projekter, der ligger geografisk placeret uden for et udpeget område.

Myndigheden skal endvidere påse, at visse arters yngle- eller rasteområder ikke ødelægges eller beskadiges, uanset om de befinder sig inden for eller uden for Natura 2000-områderne.

Naturbeskyttelseslovens § 29 a indeholder et generelt forbud mod at beskadige og ødelægge yngle- eller rasteområder for dyrearter, der er optaget på habitatdirektivets bilag IV og nævnt i bilag 3 til loven. Lovens § 29 a indeholder endvidere et generelt forbud mod forsætlige forstyrrelser med skadelig virkning for arten eller bestanden.

2.7 Vurdering af en ansøgning om dispensation

Det er ikke muligt at foretage en udtømmende opregning af, hvad der kan søges om dispensation til.

Myndighedens behandling af en ansøgning om dispensation fra strandbeskyttelsen eller fra klitfredning til at foretage en tilstandsændring fordrer en samlet og individuel og helt konkret vurdering af det konkrete projekt, der søges om. Det ansøgte skal først og fremmest sammenholdes med de landskabelige forhold på den konkrete lokalitet, med oplysninger om eventuelle naturbeskyttelsesinteresser eller anden lovgivning og med den administrative praksis på området, herunder klagenævnets praksis, der kan være endog meget langvarig og fast, og endelig med domstolspraksis.

2.8 Anlæg og indretninger i haver

2.8.1 Gældende ret

Efter naturbeskyttelseslovens § 15 kan der i lovligt eksisterende haver uden dispensation plantes træer og buske m.v. Derimod betragtes opsætning af forskellige permanente installationer i haven ved en helårsbolig eller et sommerhus eller ved anden bebyggelse som en tilstandsændring, der skal søges om dispensation til. Det gælder terrasser, flagstænger, gyngestativer, havemøbler, bænke, udhuse, drivhuse og andre ting, der ønskes opsat eller bygget i haven.

Ved »eksisterende« haver, jf. naturbeskyttelseslovens § 15, stk. 4, nr. 2, forstås haver, der er etableret før 1. oktober 1968 eller er etableret senere på baggrund af en dispensation og endelig haver i den udvidede zone fra 100 – 300 meter, der eksisterede, før den udvidede zone trådte i kraft i det pågældende amt. Det er en forudsætning, at arealet kontinuerligt er opretholdt som have.

Ved »have« forstås efter administrativ praksis et areal, der ligger i tilknytning til ejendommens bolig, og som er undergivet en vis kultivering eller vedligeholdelse og ikke længe dyrkes eller anvendes landbrugsmæssigt. Et haveareal behøver ikke nødvendigvis at fremtræde med et præg af intensiv udnyttelse og beplantning, men kan også have karakter af mere ekstensiv udnyttelse.

Der er gennem mange år udviklet en administrativ praksis for, at mindre ting, der sædvanligvis ønskes i en have, som hovedregel får dispensation. Det gælder en mindre carport,

garage eller udhus, hvis der ikke i forvejen er udhusbyggeri, hvis der er tale om et helårshus, og hvis der bygges i tilknytning til beboelsen. Der gives normalt kun dispensation til én bygning.

Der gives normalt også dispensation til et drivhus op til 10 m² og til en mindre terrasse op til huset, når den er placeret i terræn og er uden en afgrænsende mur eller lignende. Også en flagstang, mindre højbede, et gyngestativ, fastmonterede havemøbler eller bænke gives der dispensation til, hvis de placeres i tilknytning til den eksisterende bebyggelse. Også andre små effekter som et lille legehuse, en sandkasse og lignende får sædvanligvis en dispensation.

Det er ikke muligt at angive en udtømmende opregning af, hvilke småinstallationer i lovligt eksisterende haver der gennem tiden er givet dispensation til.

2.8.2 Miljø- og Fødevarerministeriets overvejelser – krav om dispensation fjernes

Det følger af den politiske aftale af 9. juni 2016, at der for lovligt eksisterende haver ikke længere skal søges om dispensation til de mindre anlæg, bygninger m.v., som der i dag sædvanligvis gives dispensation til at opføre. Det er dog en forudsætning for fritagelse for ansøgning om dispensation, at anlægget placeres i tilknytning til den eksisterende bebyggelse på ejendommen. Ved »tilknytning« forstås fremover en afstand af op til 10-15 meter fra den eksisterende bebyggelse.

Forslaget indebærer således, at der ikke længere skal søges om dispensation til en mindre terrasse i niveau med og i sammenhæng med huset eller til en flagstang, mindre højbede, et gyngestativ, fastmonterede havemøbler, bænke og andre mindre installationer, hvis disse ting placeres i tilknytning til den eksisterende bebyggelse. Der skal heller ikke længere søges dispensation til at opføre et skur på op til 10 m². Hvis der er tale om et helårshus kan der tillige opføres et drivhus på op til 10 m².

Ændringen omfatter alene strandbeskyttede arealer. Den hidtidige restriktive dispensationspraksis på klitfremdede arealer opretholdes uændret.

2.8.3 Miljø- og Fødevarerministeriets overvejelser - lempelse af muligheden for at få dispensation

Aftalen indebærer, at der i private haver skal være mulighed for at få dispensation til mindre bygninger og anlæg, der ikke ligger i tilknytning til, dvs. ligger mere end 10-15 meter fra den eksisterende bebyggelse. Der er tale om anlæg, der sædvanligvis opføres i haver uden for strandbeskyttelseslinjen, men som der ikke gives dispensation til i dag, f.eks. hævede eller fritliggende terrasser eller mindre anlæg og indretninger uden tilknytning til beboelsen.

Der vil således i modsætning til den gældende administrationspraksis blive mulighed for at meddele dispensation til at opføre dels de samme mindre bygninger og anlæg, som efter forslaget skal kunne opføres uden dispensation, men uden krav om tilknytning til eksisterende bebyggelse, f.eks. en fritliggende terrasse, et udhus på op til 10 m², et gyngestativ og en sandkasse m.v., dels andre typer anlæg som f.eks. en hævet terrasse, hvis der efter en samlet vurdering ikke er landskabelige, naturmæssige eller andre særlige forhold, der taler afgørende imod at meddele dispensation.

Ændringen omfatter alene strandbeskyttede arealer. Den hidtidige restriktive dispensationspraksis på klitfremdede arealer opretholdes uændret.

2.9 *Anlæg og indretninger m.v. til rekreative formål for klubber og foreninger m.v. med tilknytning til kyst og strand og for skoler, institutioner o.l.*

2.9.1 Gældende ret

Der gives efter gældende administrationspraksis ikke dispensation til tilstandsændringer, der ønskes til brug for en begrænset kreds af brugere, selv om der er tale om anlæg eller byggeri, der skal tilgodese rekreative formål og friluftsliv. Naturbeskyttelseslovens forarbejder giver i dag alene mulighed for at tilgodese friluftslivet, hvis der er tale om mindre støttepunkter til brug for offentligheden og dermed til fremme af turismen, jævnfør Folketingstidende 1993-94 (L 191), Tillæg A, side 6481 og Tillæg B side 949 og 1677 og Folketingstidende 1998-99 (L 95), Tillæg A side 2476 og Tillæg B side 480 og 614. Det vil i praksis dreje sig om mindre parkeringsarealer og stier til eller langs med kysten, små toiletbygninger, naturformidlings- og miljøinformation som f.eks. blå flag, skilte og informationstavler samt beskedne opholdsfaciliteter.

2.9.2 Miljø- og Fødevarerministeriets overvejelser – den foreslåede ordning

Af aftalen følger, at der skal ske justeringer i reglerne, så det bliver muligt at opføre mindre faciliteter langs strandene, der opføres til brug for en begrænset kreds.

Klubber, foreninger og institutioner vil få bedre muligheder for at etablere omklædningsfaciliteter, skure til opbevaring af f.eks. kajaker eller fiskeudstyr, bålhytter, madpakkehytter, shelters m.v., hvis det sker i tilknytning til allerede eksisterende anlæg ved stranden, f.eks. ved en parkeringsplads eller vejnedkørsel, og hvis kommunen har udarbejdet en lokalplan for området. Det er således en forudsætning, at kommunen har udarbejdet en lokalplan for området, inden sådanne faciliteter kan søges etableret.

Det er ligeledes en forudsætning for at kunne få dispensation til sådanne faciliteter, at faciliteterne placeres så tilbagetrukket inden for strandbeskyttelseslinjen og klitfredningslinjen, som det er muligt, dog skal placering af sådanne faciliteter understøtte aftalens formål om at give bedre mulighed for at tillade faciliteter, der understøtter aktiviteter på stranden, således at der f.eks. alene er kort gåafstand med udstyr ned til vandet, eller at omklædningsfaciliteter til vinterebadere placeres i kort gåafstand til vandet.

På de klitfremdede arealer gælder som hovedregel, at det alene er muligt at placere anlæg på den egentlige strand, idet der af hensyn til risikoen for sandflugt ikke må placeres anlæg i selve klitlandskabet. Anlæg på de klitfremdede arealer

skal ligeledes placeres så tilbagetrukket på stranden, som det er muligt.

Det er ligeledes en forudsætning, at der alene er tale om byggeri til brug for aktiviteter, der fordrer en beliggenhed tæt på havet, eller til brug for børn og unges friluftsliv. Dette gælder også, hvis bygningen overdrages til en anden ejer eller bruger.

Af aftalen følger, at opførelse af sådanne byggerier skal være baseret på kommunens udlæg af arealer hertil i kommuneplanen, og at kommunen skal udarbejde lokalplan for sådanne byggerier. Herved sikres en lokal stillingtagen til, hvor på kysten sådanne aktiviteter bedst lokaliseres.

Lokaliseringen i lokalplanen skal ske, så de åbne kyststrækninger altid bevares, og så faciliteterne udformes og placeres, hvor de falder naturligt ind i stedets natur og landskab, og så offentlighedens frie adgang til strandene ikke hindres eller vanskeliggøres.

Lokalplanlægning vil tillige sikre, at der lokalt er taget stilling til byggeriernes omfang, antal, udseende, materialevalg, farvevalg m.v.

Der skal således fortsat søges om dispensation, men det er hensigten, at der på de ovenfor nævnte betingelser kan meddeles dispensation.

Det er ikke hensigten, at mindre byggerier som en lille toiletbygning eller opstilling af informationsskilte eller et bordbænke-sæt, som ikke i dag kræver lokalplan, og som i dag ville få en dispensation fra strandbeskyttelseslinjen, skal være omfattet af kravet om lokalplanlægning.

Det følger af aftalen, at ved dispensation til disse byggerier til brug for foreninger, klubber og institutioner kan Kystdirektoratet stille krav om, at hvis de pågældende bygninger ikke længere er i brug i en periode, skal bygningerne fjernes eller overgå til andre brugere. Det foreslås derfor, at denne periode fastsættes til 3 år eller mere. Endvidere kan sådanne faciliteter i det omfang, det er muligt, i stedet stilles til rådighed for offentligheden på baggrund af en frivillig aftale med bygningens ejer herom.

2.10 Anlæg og indretninger til eksisterende turismevirksomheder ved kyst og strand

2.10.1 Gældende ret

Ved turismevirksomheder forstås campingpladser, feriecentre, golfbaner, hoteller, dyreparker, restauranter, strandcaféer, konferencecentre og kursusjendomme, bed and breakfast og andre overnatningsfaciliteter, pizzeriaer, grillbarer, isbarer o.l.

Der er på baggrund af forarbejderne til de gældende regler en lempeligere adgang for erhvervsvirksomheder til at opnå dispensation til begrænsede udvidelser, som er nødvendige for at virksomheden kan tilpasse sig udviklingen. Dette gælder dog kun virksomheder, der ligger i den udvidede strandbeskyttelseszone, dvs. mellem 100 og 300 meter fra kysten. Desuden skal udvidelsen kunne begrundes ud fra omfanget af de allerede foretagne investeringer.

Lovens forarbejder giver tillige adgang til en lempeligere dispensationspraksis, når der er tale om at etablere mindre foranstaltninger til støtte for friluftslivet og dermed til fremme af turismen.

Disse retningslinjer er afspejlet i den gældende administrationspraksis således, at disse virksomheder har en lempeligere adgang til at opnå dispensation til tilstandsændringer, hvis det konkret vurderes, at det ansøgte på den pågældende lokalitet ikke vil være i strid med de landskabelige hensyn, reglerne skal varetage, og hvis der er tale om et begrænset indgreb i den beskyttede zone.

Der er således givet dispensationer til udvikling af eksisterende campingpladser, ligesom restauranter o.l. normalt får dispensation til mindre anlæg. Der gives tillige ofte dispensation til f.eks. stier, mindre parkeringsarealer, udsigtsplatforme, toiletbygninger, klubhuse til kajakklubber og bygninger til vinterbadere. Der er tale om anlæg, som er etableret af private i tilknytning til virksomheder eller havne, men hvor der er offentlig adgang til anlægget.

2.10.2 Miljø- og Fødevarerministeriets overvejelser – lempelse af muligheden for at få dispensation

Aftalen indebærer, at eksisterende turismevirksomheder vil få bedre muligheder for at opføre mindre anlæg på deres ejendom i tilknytning til den eksisterende bebyggelse, f.eks. en pavillon, en tennisbane, en swimmingpool eller en petanquebane. Der kan også være tale om opstilling af borde, stole, borde-bænke-sæt eller liggestole og lignende. Der foreslås således en udvidelse af de hidtidige muligheder for at opnå dispensation til anlæg, der kan fremme turismevirksomheders mulighed for at tiltrække gæster og dermed skabe vækst og udvikling i området.

Ved »tilknytning« forstås, at det pågældende anlæg skal placeres inden for 10-15 meter fra den eksisterende bebyggelse.

Det er en forudsætning, at sådanne nye anlæg ikke placeres, så de vanskeliggør eller hindrer offentlighedens lovlige adgang til kyst og strand.

Sådanne mindre anlæg skal placeres så tilbagetrukket på stranden, som det er muligt. Muligheden omfatter også anlæg på klitfredede arealer, men i givet fald kun på den egentlige strandbred.

Af aftalen følger endvidere, at aftaleparterne på baggrund af en nærmere undersøgelse vil fastsætte nærmere regler om eksisterende turismevirksomheders muligheder for at opnå dispensation til at opføre anlæg på deres ejendom, hvor disse anlæg ikke placeres i tilknytning til den eksisterende bebyggelse på ejendommen. Der skal efterfølgende udarbejdes en bekendtgørelse herom.

2.11 Anlæg og indretninger m.v. på havne

2.11.1 Gældende ret

De mellemstore og store havne er normalt ikke omfattet af strandbeskyttelseslinje, og der findes ikke havne, der er omfattet af klitfredning. De mindre og mindste havne, herunder

helt små naturhavne er, dog afhængigt af deres beliggenhed i forhold til kystlinjen, ofte omfattet af strandbeskyttelseslinjen.

Havneanlæg, dvs. moler og kajer og de konstruktioner, som er nødvendige for funktionen som havn, er ikke omfattet af forbuddet mod tilstandsændringer. Undtagelsen omfatter såvel ændringer i de bestående havneanlæg som anlæg af nye havne og omfatter både trafikhavne, fiskerihavne og lystbådehavne.

Forbuddet mod tilstandsændringer gælder heller ikke for de øvrige havnearealer, dvs. de til havnen hørende landarealer, når kommunen med en lokalplan har udlagt disse arealer til havneformål, og tilstandsændringen sker til havneformål. Det fremgår af forarbejder til naturbeskyttelsesloven fra 1992, jf. lov nr. 9 af 3. januar 1992, at hotelbyggeri, ferie- og fritidsbebyggelse og boligbebyggelse ikke kan anses for at være havneformål, jf. Folketingstidende 1991-92, Tillæg A spalte 1365 og Tillæg B spalte 245 og 533. Om der i et konkret tilfælde er tale om havneformål, vil variere efter havnens karakter og kan i de store havne omfatte klubhuse, kiosker, caféer og mindre butikker, mens sådanne aktiviteter efter praksis ikke anses for havneformål på f.eks. en lille naturhavn.

2.11.2 Miljø- og Fødevarerministeriets overvejelser - den foreslåede ordning

Af aftalen fremgår, at på havne skal klubber, foreninger og institutioner - uden at der skal søges om dispensation - kunne bygge f.eks. et skur til deres udstyr eller til omklædning eller opføre en bålhytte, et shelter m. v. Det foreslås, at sådanne byggerier skal tjene rekreative formål for klubber og foreninger m.v. med tilknytning til kyst og strand og for skoler, institutioner o.l. og derved medvirke til at styrke det lokale friluftsliv. Den foreslåede ordning giver endvidere mulighed for, at f.eks. kommunalbestyrelsen kan etablere legepladser og baderamper m.v. til gavn for besøgende på havnen.

Aftalen indebærer ligeledes, at på havne skal overflødige, tomme bygninger, uden at der skal søges om dispensation, kunne indrettes til nye formål, f.eks. kiosk, souvenirbutik, café eller overnatning. Det er desuden hensigten, at også førnævnte klubber, foreninger og institutioner m.v. med tilknytning til kyst og strand og andre brugere skal kunne komme i betragtning til at anvende tomme havnebygninger til deres aktiviteter. Det forventes, at en sådan umiddelbar adgang til ændret anvendelse af tomme havnebygninger vil skabe øgede muligheder for liv og udvikling i mange havne og dermed øge mulighederne for at tiltrække turister og andre besøgende.

2.12 Andre ændringer

2.12.1 Miljø- og Fødevarerministeriets overvejelser - andre tilstandsændringer, der ikke længere kræver dispensation

Efter de gældende regler i § 15, stk. 1, kræver enhver tilstandsændring forudgående dispensation. Det gælder eksempelvis genopførelse af en bolig, der er gået til grunde, areal-

overførsel, opsætning af læskure til kreaturer og tilplantning.

Aftalen indebærer, at der skal ske en række justeringer af naturbeskyttelsesloven, hvorved det skal gøres muligt at foretage forskellige tilstandsændringer inden for strandbeskyttelseslinjen uden krav om, at der forudgående er opnået en dispensation.

Bortfald af kravet om dispensation begrundes med, at der skal ske en administrativ forenkling, der skal sikre større gennemsigtighed i reglerne og mindre bureaukrati for både borgere og myndigheder. Der skal således fremover være en umiddelbar ret til at foretage de pågældende tilstandsændringer.

Der er tale om tilstandsændringer, der alene muliggøres inden for strandbeskyttelseslinjen.

Inden for klitfredede arealer videreføres den hidtidige, restriktive administrationspraksis.

Følgende tilstandsændringer foreslås fritaget fra kravet om dispensation, således at der ikke længere skal søges om dispensation fra § 15 om strandbeskyttelseslinjen til:

- Genopførelse af en bolig på en eksisterende lovlig sokkel, hvis der er tale om en bolig af samme dimensioner som den hidtidige,
- arealoverførsel mellem jordbrugsejendomme eller til salg af jordlodder på op til 2 ha i jordbrugserhvervet,
- læskure til udegående husdyr ved privat, ikke-erhvervs-mæssigt dyrehold som f.eks. kogræsserlaug og andre tilsvarende foreninger samt til dyrehold i forbindelse med naturpleje. Opsætning af sådanne læskure skal dog anmeldes til miljø- og fødevarerministeren (Kystdirektoratet). Hvis Kystdirektoratet ikke reagerer inden 14 dage kan læskuret frit opsættes. Der vil blive udarbejdet en vejledning om læskurenes opsætning, indretning og udseende, og
- plantning af få, enkeltstående træer på egen grund men uden for den egentlige have, således at de eksisterende, åbne kystlandskaber fortsat bevares.

2.12.2 Miljø- og Fødevarerministeriets overvejelser - andre tilstandsændringer, hvor dispensationsmulighederne lempes

Af aftalen fremgår, at der herudover skal ske en række justeringer af naturbeskyttelsesloven, således at adgangen til at opnå dispensation lempes i forhold til den eksisterende administrationspraksis. Der er tale om tilstandsændringer, som det hidtil kun sjældent eller slet ikke har været muligt at opnå dispensation til.

Der er alene tale om tilstandsændringer, der muliggøres inden for strandbeskyttelseslinjen.

Inden for klitfredede arealer videreføres den hidtidige, restriktive administrationspraksis.

Dispensationspraksis til følgende tilstandsændringer lempes:

- Udvidelse af en bolig inden for strandbeskyttelseslinjen, når udvidelsen af boligen sker af hensyn til et medlem af husstanden med væsentligt og varigt handicap, og der er

et dokumenteret behov for en udvidelse af boligen af hensyn hertil.

- Udvidelse af en bolig inden for strandbeskyttelseslinjen med henblik på modernisering og udvidelse af toilet- og badefaciliteter i eksisterende sommerhuse uanset sommerhusets størrelse.
- Permanent opstilling af en mindre bæk på egen grund uden for havnen.
- Udstykning i eksisterende sommerhus- og sommerhuslignende områder, hvor sommerhusene ligger på lejet grund.
- Kommunalt etablerede, offentligt tilgængelige træfortove o.l. på strandene, der skaber øget tilgængelighed til stranden og vandet for f.eks. kørestolsbrugere, hvis anlægget så vidt det er muligt falder naturligt ind i landskabet på stedet.

2.13 Ophævelse af strandbeskyttelseslinjen på og ved havne

2.13.1 Gældende ret

Allerede ved indførelsen af den da benævnte strandbygge- linje på 100 meter i 1937 blev mange havne helt eller delvist undtaget herfra og dermed fra det forbud mod opførelse af bebyggelse, der var gældende her. Siden da er mange havne udvidet og ofte til anvendelse som lystbådehavn og således, at udvidelsen er sket i beskyttelseszonen. Mange havne ligger derfor i dag dels i og dels uden for den gældende beskyttelseszone.

Ved Strandbeskyttelseskommisionens konkrete fastlæggelse af strandbeskyttelseslinjen i hele landet i sidste halvdel af 1990'erne som følge af udvidelsen af den generelle beskyttelse fra 100 meter til 300 meter, sondrede kommissionen mellem to typer af havne. De havne, der ligger integreret i en by blev undtaget fra strandbeskyttelse, mens de havne, der ligger fremskudt foran en by eller på anden måde ligger afgrænset fra byen og som har en åben karakter uden sammenhængende bebyggelse, blev fuldt omfattet af strandbeskyttelse.

Det indebærer, at det på nogle havne og på arealer mellem byen og havnen kan være vanskeligt for kommunen at planlægge for nye initiativer som f.eks. faciliteter til overnatning, butiksliv og turismeformål.

2.13.2 Miljø- og Fødevarerministeriets overvejelser – kommunen kan ansøge om ophævelse af linjen

Det følger af aftalen, at naturbeskyttelseslovens regler om strandbeskyttelse ændres således, at kommunerne får mulighed for at søge miljø- og fødevarerministeren om at få strandbeskyttelseslinjen ophævet på sådanne havne og på arealer mellem havnen og byen. Der kan være tale om såvel arealer i byzone som helt bynære landzonearealer. Herved får kommunerne mulighed for at binde byen og dens havn bedre sammen ved at anvende havnearealer og arealerne mellem by og havn til f.eks. faciliteter til overnatning, butiksliv og turismeformål.

Hvis kommunen ønsker at etablere byzone til brug for større byggeri eller anlæg, skal kommunen tillige gennemføre en lokalplanlægning.

2.13.3 Kriterier for ophævelse af strandbeskyttelseslinjen

Det er hensigten, at de kommuner, der ønsker det, efter lovens ikrafttræden og inden for en tidsfrist, der skal fastsættes nærmere, kan søge miljø- og fødevarerministeren om ophævelse af strandbeskyttelsen på en havn og på arealer mellem byen og havnen.

Kriterierne for at imødekomme en sådan kommunal ansøgning vil være baseret på en samlet vurdering af de landskabelige og naturbeskyttelsesmæssige forhold på stedet og de eksisterende, konkrete bebyggelsesforhold på havnen og på kysten set i forhold til havnens karakter og afstanden mellem byen og havnen. Hvor der er tale om større havne eller havne med væsentlig, eksisterende bebyggelse, vil strandbeskyttelseslinjen som udgangspunkt kunne ophæves.

Hvor der er tale om arealer, der ligger som en bræmme mellem byen og havnen, vil en ophævelse af strandbeskyttelseslinjen forudsætte, at der dog landskabeligt er en vis sammenhæng mellem byen og havnen, som skaber mulighed for at knytte byen og havnen tættere sammen.

Der vil ikke kunne søges om ophævelse af strandbeskyttelseslinjen på de åbne kyststrækninger.

2.14 Sø- og åbeskyttelseslinjen – krav om dispensation ophæves

2.14.1 Gældende ret

Efter naturbeskyttelseslovens § 16 er det ikke tilladt at opføre bebyggelse, etablere beplantning, foretage terrænændringer m.v. i en afstand af 150 meter omkring større søer og visse vandløb. Det er kommunerne, der administrerer sø- og åbeskyttelseslinjen og meddeler eventuelle dispensationer. Naturbeskyttelsesloven åbner mulighed for en dispensationsadgang, der er mindre restriktiv end for strandbeskyttelseslinjen, hvilket også er afspejlet i kommunernes og klagenævnets dispensationspraksis.

2.14.2 Miljø- og Fødevarerministeriets overvejelser

Af aftalen fremgår, at reglerne om sø- og åbeskyttelseslinjen ændres, så der i private haver på linje med kommunernes eksisterende dispensationspraksis og svarende til den foreslåede ændring inden for strandbeskyttelseslinjen skal kunne opføres mindre bygninger m.v. i tilknytning til beboelsen uden forudgående dispensation.

Det vil være f.eks. en mindre terrasse i niveau op til huset og mindre højbede, et gyngestativ og en flagstang, fastmonterede havemøbler, bænke og andre mindre installationer, hvis disse ting placeres i tilknytning til den eksisterende bebyggelse. Ved helårsboliger skal der heller ikke længere søges dispensation til at opføre et drivhus på op til 10 m², hvis der ikke allerede er et drivhus på ejendommen.

Ved »tilknytning« forstår fremover en afstand af op til 10-15 meter fra den eksisterende bebyggelse.

Hensigten med ændringen er således, at det skal være muligt – uden dispensation – at opføre de samme, mindre anlæg i en have inden for sø- og åbeskyttelseslinjen, som det tilsigtes inden for strandbeskyttelseslinjen.

3. De økonomiske og administrative konsekvenser for det offentlige

Det er Kystdirektoratet, der træffer afgørelse om dispensation fra strandbeskyttelseslinjen og fra klitfredningslinjen. Det er også Kystdirektoratet, der skal tage stilling til anmeldelser fra borgere, kommuner, foreninger m.fl. om mulige ulovlige forhold på ejendomme inden for strandbeskyttelseslinjen.

Der må forventes i størrelsesordenen 100-125 færre ansøgninger om dispensation om året som følge af de foreslåede bortfald af tilfælde, hvor der hidtil har skullet søges dispensation. Omvendt må der som følge af de nye muligheder for frit at opføre forskellige anlæg uden forudgående dispensation forventes en øget vejledningsindsats for Kystdirektoratet om de nye muligheder. Samlet skønnes det derfor, at forslaget ikke har økonomiske og administrative konsekvenser for staten.

Det er kommunerne, der varetager dispensationer fra sø- og åbeskyttelseslinjen. Det er også kommunerne, der skal føre tilsyn med og håndhæve eventuelle overtrædelser af reglerne. Da lovforslaget indebærer, at der ikke længere skal søges om dispensation til visse mindre anlæg i private haver inden for disse linjer, vurderes forslaget at føre til et mindre antal ansøgninger, som kommunalbestyrelserne skal behandle, og i beskedent omfang have positive økonomiske og administrative konsekvenser for kommunerne. Omvendt må der forventes en tilsvarende beskedent øget vejledningsindsats for myndighederne om de nye muligheder, hvorfor det skønnes, at forslaget samlet set ikke har økonomiske og administrative konsekvenser for kommunerne.

4. De økonomiske og administrative konsekvenser for erhvervslivet m.v.

Forslaget indebærer, at turismeerhvervene får bedre muligheder for at tiltrække lokale gæster og turister og dermed øge omsætningen. Forslaget forventes samlet at have positive økonomiske konsekvenser for erhvervslivet.

De foreslåede bestemmelser giver flere muligheder, herunder for turismevirksomhederne, for at etablere anlæg og indretninger m.v. uden forudgående dispensation, f.eks. i haver og på havne, hvilket indebærer færre administrative omkostninger for turismevirksomhederne.

Forslaget giver turismevirksomheder flere muligheder for at få dispensation til etablering af nye turismeanlæg, som ikke var muligt tidligere. Dette kan øge de administrative byrder for virksomheder med hensyn til at indsende ansøgninger, hvis de ønsker at udnytte de nye muligheder. Der stilles ikke krav om professionel bistand til indsendelse af ansøgninger, og det er Erhvervsstyrelsens Team Effektiv Regulering vurdering, at forslaget medfører administrative konse-

kvenser under 4 mio. kr. årligt. De kvantificeres derfor ikke yderligere.

5. De administrative konsekvenser for borgere

De skønsmæssigt 100-110 borgere, der måtte have planer om at søge om dispensation i fremtiden til mindre anlæg m.v. i deres private have, vil efter forslaget ikke længere skulle søge om dispensation. Forslaget har derfor positive administrative konsekvenser for borgerne.

6. De miljømæssige konsekvenser

Forslaget har ikke konsekvenser for miljøet, da såvel internationale regler om naturbeskyttelse som naturbeskyttelseslovens øvrige regler som hidtil tages i betragtning, før der kan gives en dispensation til tilstandsændring inden for strandbeskyttelseslinjen, klitfredningslinjen eller sø- og åbeskyttelseslinjen.

For de anlæg og indretninger, der vil kunne etableres uden forudgående dispensation, f.eks. højbede og skure i haver, er der tale om helt beskedne anlæg, der kun må etableres i tilknytning til bygninger og på arealer, der anvendes intensivt, og det vurderes ikke at indebære negative konsekvenser for natur og miljø.

Det samme gælder i forhold til hensynet til landskabet, hvor tilknytningskravet til bygninger vil sikre, at de eventuelle konsekvenser for landskabet vil være meget begrænsede.

Turismevirksomheder får med lovforslaget flere muligheder for at få dispensation til at opføre forskellige anlæg både med og uden tilknytning til virksomhedens bygninger, ligesom klubber og institutioner får mulighed for flere aktiviteter på havne og på visse strande. Det vurderes, at disse aktiviteter primært vil foregå på de steder, hvor der i dag allerede er en væsentlig aktivitet i områder med intensiv anvendelse, herunder på strande, hvor der efter regler i naturbeskyttelsesloven er offentlig adgang.

7. Forholdet til EU-retten

Forslaget har ikke EU-retlige konsekvenser, da EU-direktiverne om habitatbeskyttelse og fuglebeskyttelse og herunder regler om beskyttelse af arter og deres levesteder som hidtil tages i betragtning, før der kan gives en dispensation til tilstandsændring inden for strandbeskyttelseslinjen, klitfredningslinjen eller sø- og åbeskyttelseslinjen.

For så vidt angår de anlæg og indretninger, der vil kunne etableres uden forudgående dispensation, f.eks. højbede og skure i haver, er der tale om helt beskedne anlæg, der kun må etableres i tilknytning til bygninger og på arealer, der anvendes intensivt, og det vurderes ikke at medføre forhold i strid med direktiverne.

8. Hørte myndigheder og organisationer m.v.

Et udkast til lovforslag har været sendt i høring i perioden den 19. september til den 17. oktober 2016 hos følgende myndigheder og organisationer m.v.:

Danske Regioner, Kommunernes Landsforening, HK-Kommunal Miljøudvalg, KL, 3F – Fagligt Fælles Forbund, Advokatrådet/Advokatsamfundet, Akademirådet, Arbejderbevægelsens Erhvervsråd, Arbejdsmarkedets Feriefond, Arkitektforeningen, Akademiet for de Tekniske Videnskaber (ATV), Biologiforbundet, By & Havn, Bygningskultur Danmark, Bæredygtigt Landbrug, Campingrådet, Center for Fiskeri, COWI A/S, Danmarks Cykel Union, Danmarks Fiskeforbund, Danmarks Idrætsforbund, Danmarks Jægerforbund, Danmarks Naturfredningsforening, Danmarks Rederiforening, Danmarks Sportsfiskeforbund, Danmarks Statistik, Danmarks Vindmølleforening, Danmarks Vækstråd, Dansk Akvakultur, Dansk Amatørfiskeforbund, Dansk Arbejdsgiverforening, Dansk Arkitektur Center, Dansk Blindeforsamling, Danske Boligadvokater, Dansk Botanisk Forening, Dansk Byggeri, Dansk Bygningsinspektørforening, Dansk Byplanlaboratorium, Dansk Camping Union, Dansk Cyklistforbund, Dansk Ejendomsrådgiverforening, Dansk Erhverv, Dansk Firmaidræt, Dansk Fritidsfiskeforbund, Dansk Industri, Dansk Kano og Kajak Forbund, Dansk Landbrugsrådgivning (DLBR), Dansk Land- og Strandjagt, Dansk Magisterforening, Dansk Ornitologisk Forening, Dansk Rideforbund, Dansk Sejlunion, Dansk Selskab for Miljøret, Dansk Skovforening, Dansk Solvarme Forening, Dansk Sportsdykker Forbund, Dansk Transport og Logistik, Dansk Vandrelaug, Danske Advokater, Danske Anlægsgartnere, Danske Arkitektvirksomheder, Danske Døves Landsforbund, Danske Handicaporganisationer, Danske Havne, Danske Landskabsarkitekter, Danske Maritime, Danske Medier, Danske Museer, Danske Revisorer, Danske Råstoffer, Dansk Skovforening, Danske Udlejere, Den Danske Naturfond, Den Danske Landinspektørforening, Strandingsmuseum St. George, Det Centrale Handicapråd, Det Nationale Institut for Kommuner og Regioners Analyse og Forskning – KORA, Det Økologiske Råd, DCE – Nationalt Center for Miljø og Energi, DHI, DR, att. : DR Jura, Politik og Strategi, Ejendomsforeningen Danmark, Entomologisk forening, Er-

hvervslejernes Landsorganisation, FAB – Foreningen af byplanlæggere, Feriehusudlejernes Brancheforening, Ferskvandsfiskeforbundet, Finansrådet, Foreningen Bevaringsværdige Bygninger, Foreningen af Bæredygtige Byer og Bygninger, Foreningen af Forlystelsesparker i Danmark, Foreningen af Fredningsnævnsformænd i Danmark og disses suppleanter, Foreningen af miljø-, plan- og naturmedarbejdere i det offentlige (EnviNa), Foreningen af Lystbådehavne i Danmark, Foreningen af Rådgivende Ingeniører, Friluftsrådet, Fritidshusejernes Landsforening, GEUS, Greenpeace Danmark, HedeDanmark, Hedeselskabet, HOFOR, HORESTA, Håndværksrådet, Ingeniørforeningen IDA, Jordbrugsakademikerne, Kolonihaveforbundet, Kommunalteknisk Chefforening, Landbrug & Fødevarer, Landdistrikternes Fællesråd, Landsforeningen for Bygnings- og Landskabskultur, Frie bønder – Levende land, Landsforeningen Levende Hav, Lejernes Landsorganisation i Danmark, LO (Landsorganisationen i Danmark), Lokale- og Anlægsfonden, Lønmodtagernes Dyrtidsfond, Nationalpark Thy, sekretariatet, Nationalpark Mols Bjerge, sekretariatet, Natur og Ungdom, NOAH, Orbicon, Parcelhusejernes Landsforening, Praktiserende Landinspektørers Forening, Rambøll Danmark, RealDania, Realkreditforeningen, Rådet for Danske Campister, Rådet for Større Badesikkerhed, Sammenslutningen af Danske Småøer, SEGES, Skovdyrkerforeningerne, Skov & Landskab (Københavns Universitet), Småskovforeningen Danmark, Statens Byggeforskningsinstitut (Aalborg Universitet), Teknologirådet, TrygFonden, Turisterhvervets Samarbejdsforum, Verdensnaturfonden (WWF), Vikingeskibsmuseet, Villum-fonden, Visit Denmark, VTU-fonden, Ældresagen, Øhavsmuseet, Økologisk Landsforening, Ålborg Portland, Aage V. Jensens fond, Aalborg Universitet, Aarhus Universitet, Danmarks Tekniske Universitet, Københavns Universitet, RUC – Roskilde Universitetscenter, Syddansk Universitet, Arkitektskolen Aarhus, Kunstakademiets Arkitektskole og Danmarks Medie- og Journalisthøjskole.

9. Sammenfattende skema

	Positive konsekvenser/mindre udgifter	Negative konsekvenser/merudgifter
Økonomiske konsekvenser for stat, kommuner og regioner	Ingen af større betydning	Ingen af større betydning
Administrative konsekvenser for stat, kommuner og regioner	Ingen af større betydning	Ingen af større betydning
Økonomiske konsekvenser for erhvervslivet	Turismeerhvervene får bedre muligheder for at tiltrække turister og dermed øge omsætningen	Ingen
Administrative konsekvenser for erhvervslivet	Ingen af større betydning.	Ingen af større betydning.
Administrative konsekvenser for borgere	Borgerne skal indsende ansøgning i færre sager.	Ingen

Miljømæssige konsekvenser	Ingen	Ingen
Forholdet til EU-retten	Forslaget har ikke EU-retlige konsekvenser, da EU-direktiverne om habitatbeskyttelse og fuglebeskyttelse og herunder regler om beskyttelse af arter og deres levesteder som hidtil tages i betragtning, før der kan gives en dispensation til tilstandsændring inden for strandbeskyttelseslinjen, klitfredningslinjen eller sø- og åbenskyttelseslinjen.	
Overimplementering af EU-retlige minimumsforpligtelser		NEJ X

Bemærkninger til lovforslagets enkelte bestemmelser

Til § 1

Til nr. 1

Fodnoten 1 til lovens titel foreslås ordensmæssigt nyaffattet under henvisning til seneste ændring af direktiverne og tilpasning af visse direktiver vedrørende miljø på grund af Republikken Kroatiens tiltrædelse.

Til nr. 2

Den foreslåede bestemmelse i § 8, stk. 1, indeholder ligesom den gældende bestemmelse i § 8, stk. 1, et generelt forbud mod at foretage tilstandsændringer på strandbredden og på arealerne mellem strandbredden og beskyttelseslinjen, der kan være fastlagt op til 500 m fra strandbredden. Bestemmelsen gælder også for øvrige klitfredede arealer, der er klitfredet efter tidligere sandflugtslovgivning. Det fremgår af den foreslåede § 8, stk. 2, der uændret viderefører den gældende § 8, stk. 2, hvilke arealer der er omfattet af klitfredning.

Bestemmelsen har dels til formål at friholde kysterne for tilstandsændringer som f.eks. bebyggelse, tilplantning og terrænændringer og at bevare den nuværende tilstand og anvendelse, dels at lovens bestemmelser anvendes med sigte på at bekæmpe sandflugt, jf. naturbeskyttelseslovens § 2.

Bestemmelsen i § 8, stk. 1, er indsat i naturbeskyttelsesloven ved lov nr. 9 af 3. januar 1992, hvor en række bestemmelser i den tidligere sandflugtslov, jf. lovbekendtgørelse nr. 168 af 10. oktober 1984 om sandflugtens bekæmpelse, blev indsat i naturbeskyttelsesloven, jf. Folketingstidende 1991-92, Tillæg A spalte 1365 og B spalte 245 og 533.

Tilstandsændringer omfatter bl.a. opførelse af bebyggelse, herunder om- og tilbygning, master, hegning, terrænændringer og beplantning m.v. Bestemmelsen omfatter også mindre anlæg og konstruktioner, som småskure og større legeredskaber som rutsjebaner og lignende. Efter årelang praksis anses også anvendelsesændringer som omfattet af forbuddet, f.eks. ændring af en bygning fra erhverv til boligformål.

Med den foreslåede bestemmelse videreføres det gældende forbud mod tilstandsændringer, herunder etablering af hegn og placering af campingvogne og lignende. Den gældende formulering foreslås dog præciseret ved at indføre, at

forbud mod tilstandsændringer også skal forstås som placering af bebyggelse, etablering af beplantning eller terrænændringer. Der er alene tale om en sproglig præcisering af den gældende bestemmelse i overensstemmelse med gældende praksis.

Bestemmelserne i de foreslåede § 8, stk. 2-5, svarer i det væsentlige til § 8, stk. 2-4, 6 og 7 i den gældende lov.

I § 8, stk. 2-4, er det fastlagt, hvilke arealer, der er omfattet af klitfredning, og at klitfredningslinjen er fastsat af miljø- og fødevareministeren efter de hidtil gældende regler i naturbeskyttelsesloven og er registreret i matriklen og noteret i tingbogen.

Bestemmelserne i § 8, stk. 2-4, fik i det væsentlige deres nuværende udformning i 1994, hvor klitfrednings- og strandbeskyttelseslinjen blev udvidet fra i 100 m til 300 m, bortset fra sommerhusområder, hvor linjen fortsat skulle være 100 m, dvs. forløbe 100 m fra en udmålingslinje. Bestemmelserne blev justeret ved en lovændring i 1999. Der henvises til Folketingstidende 1993-94 (L 191), Tillæg A, side 6481 og Tillæg B side 949 og 1677 og Folketingstidende 1998-99 (L 95), Tillæg A side 2476 og Tillæg B side 480 og 614.

Bestemmelserne i stk. 6 og 7, i den gældende lov bemyndiger miljø- og fødevareministeren til at fastsætte regler om nærmere angivne arter af anlæg, der tillige vedrører søterritoriet, samt diger, høfder, bølgebrydere og andre anlæg, som kræver tilladelse i henhold til lov om kystbeskyttelse, jf. stk. 6, og om anvendelse af de klitfredede arealer, herunder forbyde bestemte former for anvendelse, jf. stk. 7. Bekendtgørelse nr. 1316 af 21. december 2011 om klitfredning er udstedt med hjemmel i disse bestemmelser. Bestemmelserne blev indsat i naturbeskyttelsesloven i 1992 ved lov nr. 9 af 3. januar 1992, jf. Folketingstidende 1991-92, Tillæg A spalte 1365 og B spalte 245 og 533.

Bestemmelserne i § 8, stk. 2-4, 6 og 7, foreslås i det væsentlige videreført uændret som § 8, stk. 2-5. Dog foreslås det, at den gældende § 8, stk. 5, der fastsætter en række undtagelser fra forbuddet i stk. 1 mod tilstandsændringer, udskilles til en selvstændig bestemmelse med henblik på at gøre bestemmelsen og den lignende bestemmelse i § 15 om strandbeskyttelseslinjen mere klare, jf. den under nr. 3 foreslåede § 8 a, stk. 1.

Bestemmelsen i den foreslåede § 8, stk. 3, svarer til § 8, stk. 3 og 4, i de gældende regler, men er redaktionelt sammenskrivet i den foreslåede bestemmelse i stk. 3.

Til nr. 3

Efter de gældende regler i § 8, stk. 5, gælder en række undtagelser fra forbuddet mod tilstandsændringer i § 8, stk. 1.

Undtagelserne omfatter foranstaltninger til dæmpning af sandflugt, landbrugsmæssig drift, herunder græsning på arealer, der hidtil lovligt har været udnyttet landbrugsmæssigt, bortset fra tilplantning og sædvanlig hegning på disse arealer. Undtaget er endvidere genplantning af skovarealer og beplantning i eksisterende haver, havneanlæg og de arealer, der ved lokalplan er udlagt til havneformål, samt mindre vedligeholdelsesarbejder på bygninger, herunder udskiftning af vinduer og tage m.v., når bygningshøjden ikke derved forøges eller kun forøges i ubetydeligt omfang. Endelig gælder undtagelsen for byggeri, der er erhvervsmæssigt nødvendigt for den pågældende ejendoms drift som landbrugs- eller skovbrugsejendom eller for udøvelsen af fiskerierhvervet, og som opføres i umiddelbar tilknytning til eksisterende bygninger, idet der dog kræves dog miljø- og fødevareministerens tilladelse, for så vidt angår de nævnte bygningers nærmere beliggenhed og ydre udformning.

Bestemmelser om undtagelser fra forbuddet blev indsat i naturbeskyttelsesloven i 1992 ved lov nr. 9 af 3. januar 1992, jf. Folketingstidende 1991-92, Tillæg A side 1365 og Tillæg B side 245 og 533 og videreført med nogle justeringer ved de lovændringer i 1994 og 1999, der er beskrevet i bemærkningerne til § 1, nr. 2, i dette lovforslag. Undtagelsen for så vidt angår mindre vedligeholdelsesarbejder på bygninger blev indsat ved lov nr. 454 af 9. juni 2004, jf. Folketingstidende Tillæg A, side 6681 og Tillæg B side 979.

Det følger af den foreslåede bestemmelse i § 8 a, stk. 1, at de gældende undtagelser videreføres, men de udskilles redaktionelt til en selvstændig bestemmelse med det formål at gøre bestemmelsen og den lignende bestemmelse i § 15 om strandbeskyttelseslinjen mere klare.

I den forbindelse videreføres bestemmelsen i den gældende § 8, stk. 5, nr. 7, om, at »byggeri, der er erhvervsmæssigt nødvendigt for den pågældende ejendoms drift som landbrugs- eller skovbrugsejendom eller for udøvelsen af fiskerierhvervet, og som opføres i umiddelbar tilknytning til eksisterende bygninger« er undtaget fra kravet om dispensation. Bestemmelsen videreføres uændret. Bestemmelsen vedrører bygninger som f.eks. en lade, en maskinhal eller en staldbygning, men det er en forudsætning for at blive undtaget fra kravet om dispensation, at disse bygninger er erhvervsmæssigt nødvendige for den konkrete ejendoms drift som landbrugs- eller skovbrugsejendom eller for fiskerierhvervet, vurderet i forhold til bl.a. ejendommens størrelse og drift. Bestemmelsen omfatter f.eks. også et stuehus til en eksisterende landbrugsejendom. Derimod vil f.eks. en ridehal efter en konkret vurdering ikke nødvendigvis kunne anses for at være erhvervsmæssigt nødvendig på en landbrugs- eller skovbrugsejendom.

Den foreslåede bestemmelse i § 8 a, stk. 2, der definerer ordet haver, er ny. Haver har ikke hidtil været defineret i selve bestemmelsen, men er efter gældende praksis forstået som bygningsnære arealer i forbindelse med boliger og tilsvarende bebyggelse til beboelse, der er undergivet en vis kultivering eller vedligeholdelse og ikke længere dyrkes eller anvendes landbrugsmæssigt.

Den foreslåede bestemmelse lovfæster den definition af en have, der hidtil har været lagt til grund i administrativ praksis og i domspraksis. Det følger heraf, at afgrænsningen af en have ikke nødvendigvis er sammenfaldende med matrikelgrænsen.

Det følger af den foreslåede bestemmelse i § 8 a, stk. 2, at der vil være en enslydende og klar definition af »haver« i bestemmelserne om henholdsvis klitfredning og om strandbeskyttelseslinjen.

Etablering af haver på klitfredede arealer med eventuelle terrænændringer, beplantning og lignende, hvor der ikke har været have tidligere, kan kun ske efter en forudgående dispensation.

Undtagelserne fra lovens forbud mod tilstandsændringer vedrørende beplantning i eksisterende haver gælder for eksisterende haver, dvs. haver, der er lovligt etableret, dvs. etableret før ejendommen blev omfattet af klitfredning, eller er etableret i overensstemmelse med en meddelt dispensation. Bestemmelsen, der definerer begrebet »haver« er formuleret i overensstemmelse med anvendelsen i administrativ praksis, dvs. der sker ikke nogen ændring i forhold til den definition, der i dag lægges til grund ved afgørelser. Bestemmelsen er indsat i konsekvens af den samtidigt indsatte bestemmelse om haver inden for strandbeskyttelseslinjen i § 15.

Til nr. 4

Strandbeskyttelseslinjen er fastlagt af miljø- og fødevareministeren ved en bekendtgørelse for hvert amt i årene 2000 til 2003 på baggrund af ændringerne af naturbeskyttelsesloven i 1994 og 1999, jf. bemærkningerne til nr. 3 vedrørende § 8 i dette lovforslag.

Strandbeskyttelseslinjen går fra strandbredden og op til 300 meter ind i landet (i sommerhusområder dog kun op til 100 meter). Forbuddet i § 15, stk. 1, omfatter også selve strandbredden.

Inden for strandbeskyttelseslinjen gælder et forbud mod tilstandsændringer, jf. § 15, stk. 1. Der henvises til lovforslagets almindelige bemærkninger i afsnit 2.2 om tidligere lovgivning vedrørende forbuddet. Forbuddet i § 15, stk. 1, betyder, at der ikke må opføres bebyggelse, opstilles campingvogne, etableres hegn eller beplantning, eller foretages terrænændringer og udstykning m.v. Det betyder, at f.eks. opførelse af bygninger og andre anlæg kun kan ske, hvis der er dispenseret hertil.

Tilstandsændringer omfatter som hidtil og i overensstemmelse med administrativ praksis og domspraksis opførelse af bebyggelse, herunder om- og tilbygning, små og større skure, master, hegn, terrænændringer og beplantning m.v., samt også større og mindre anlæg, indretninger og konstruk-

tioner, som terrasser, højbede, trapper, bassiner, tennisbaner, større legeredskaber som rutsjebaner og lignende, samt midlertidige mindre indretninger m.v., som kun opstilles f.eks. i sommersæsonen, f.eks. opstilling af strandstole eller boldnet.

Efter årelang praksis anses også anvendelsesændringer som omfattet af forbuddet, f.eks. ændring af en bygning fra erhverv til boligformål, når den ændrede anvendelse er mere intensiv eller på ikke uvæsentlig måde vil kunne påvirke tilstanden i kystområdet.

Med den foreslåede bestemmelse i § 15, stk. 1, videreføres det nuværende forbud mod tilstandsændringer, der som hidtil er gældende i landzone, byzone og sommerhusområder. Endvidere videreføres både de gældende og en række yderligere foreslåede undtagelser.

De foreslåede bestemmelser i § 15, stk. 2 og 3, svarer til § 15, stk. 2, 3 og 5, i de gældende regler og vedrører strandbeskyttelseslinjens fastlæggelse og miljø- og fødevarerministerens bemyndigelse til at fastsætte regler om anlæg, der tillige berører søterritoriet samt diger og bølgebrydere m.v. Bestemmelserne blev indsat i naturbeskyttelsesloven i 1992 ved lov nr. 9 af 3. januar 1992, jf. Folketingstidende 1991-92, Tillæg A spalte 1365 og B spalte 245 og 533. Bekendtgørelse nr. 927 af 27. juni 2016 om bygge- og beskyttelseslinjer er udstedt med hjemmel i § 15, stk. 5. Bestemmelserne foreslås videreført uændret som § 15, stk. 2 og 3.

Den gældende § 15, stk. 4, der fastsætter en række undtagelser fra forbuddet i stk. 1 mod tilstandsændringer, foreslås udskilt til en selvstændig bestemmelse med henblik på at gøre bestemmelsen og den lignende bestemmelse i § 8 om klitfredning mere klare.

Til nr. 5

§ 15, stk. 4, nr. 1-8, i de gældende regler indeholder en række undtagelser fra forbuddet i § 15, stk. 1, mod tilstandsændringer på strandbredden og på arealer mellem stranden og strandbeskyttelseslinjen.

Bestemmelser om undtagelse fra forbuddet blev indsat i naturbeskyttelsesloven i 1992 ved lov nr. 9 af 3. januar 1992, jf. Folketingstidende 1991-92, Tillæg A spalte 1365 og Tillæg B spalte 245 og 533 og videreført med nogle justeringer ved de lovændringer i 1994 og 1999, der er beskrevet i bemærkningerne til § 1, nr. 2, i dette lovforslag. Undtagelsen for så vidt angår mindre vedligeholdelsesarbejder på bygninger blev indsat ved lov nr. 454 af 9. juni 2004, jf. Folketingstidende Tillæg A, side 6681 og Tillæg B side 979.

De gældende undtagelser i stk. 4, nr. 1-6 og 8, gælder for landbrugsmæssig drift bortset fra tilplantning, sædvanlig hegning på jordbrugsarealer og genplantning af skovarealer og beplantning i eksisterende haver. Bestemmelsen gælder endvidere for havneanlæg og de arealer, der ved lokalplan er udlagt til havneformål, bestående forsvarsanlæg, der anvendes til forsvarsformål samt mindre vedligeholdelsesarbejder på bygninger, herunder udskiftning af vinduer og tage m.v., når bygningshøjden ikke derved forøges eller kun forøges i ubetydeligt omfang. Kyststrækninger, der er klitfredede ef-

ter lovens § 8 og 9, er ligeledes undtaget fra forbuddet i § 15, stk. 1, idet disse er omfattet af forbuddet i § 8, stk. 1.

Endelig omfatter den gældende bestemmelse i § 15, stk. 4, nr. 7, byggeri, der er erhvervsmæssigt nødvendigt for den pågældende ejendoms drift som landbrugs- eller skovbrugs-ejendom eller for udøvelsen af fiskerierhvervet, og som opføres i umiddelbar tilknytning til eksisterende bygninger, idet der dog kræves dog miljø- og fødevarerministerens tilladelse, for så vidt angår de nævnte bygningers nærmere beliggenhed og ydre udformning.

De foreslåede bestemmelser § 15 a, stk. 1, nr. 1-6 og 9, om undtagelser fra forbuddet mod tilstandsændringer svarer til de førnævnte undtagelser, herunder den gældende bestemmelse i § 15, stk. 4, nr. 7, der med lovforslaget bliver nr. 6, om at »byggeri, der er erhvervsmæssigt nødvendigt for den pågældende ejendoms drift som landbrugs- eller skovbrugsejendom eller for udøvelsen af fiskerierhvervet, og som opføres i umiddelbar tilknytning til eksisterende bygninger« er undtaget fra kravet om dispensation.

Bestemmelsen vedrører bygninger som f.eks. en lade, en maskinhal eller en staldbygning, men det er en forudsætning for at blive undtaget fra kravet om dispensation, at disse bygninger er erhvervsmæssigt nødvendige for den konkrete ejendoms drift som landbrugs- eller skovbrugsejendom eller for fiskerierhvervet, vurderet i forhold til bl.a. ejendommens størrelse og drift. Bestemmelsen omfatter f.eks. også et stuehus til en eksisterende landbrugsejendom. Derimod vil f.eks. en ridehal efter en konkret vurdering ikke nødvendigvis kunne anses for at være erhvervsmæssigt nødvendig på en landbrugs- eller skovbrugsejendom.

De nævnte bestemmelser foreslås videreført.

Bestemmelsen i den gældende § 15, stk. 4, nr. 5, om at havne og arealer, der ved lokalplan er udlagt til havneformål, er undtaget fra forbuddet mod tilstandsændringer, foreslås videreført i en selvstændig bestemmelse i § 15 b. Der henvises til bemærkningerne til den foreslåede bestemmelse.

Den foreslåede § 15 a, stk. 1, nr. 7, om udstykning og arealoverførsel indeholder en undtagelse fra § 15, stk. 1, i de gældende regler om forbud mod tilstandsændringer, der også omfatter forbud mod udstykning og arealoverførsel, hvorved der fastlægges skel. Efter administrativ praksis meddeles normalt dispensation, når arealoverførslen vil være et led i en hensigtsmæssig omlægning af ejendomsstrukturen i jordbrugerhvervet. Under hensyn til formålet med bestemmelsen om strandbeskyttelseslinjen om friholdelse af de mest kystnære arealer for bebyggelse og andre tilstandsændringer, dispenseres der normalt ikke til udstykning, herunder udstykning, hvorved der opstår nye ejendomme med adgang til kysten.

Den foreslåede bestemmelse, hvorefter forbuddet ikke skal gælde for arealoverførsel i jordbrugerhvervet eller for salg af jordlodder på op til 2 ha i jordbrugerhvervet, har til formål at forenkle reglerne og skal give mulighed for, at der i jordbrugerhvervet vil kunne ske arealoverførsel mellem jordbrugsejendomme inden for strandbeskyttelseslinjen uden dispensation fra naturbeskyttelsesloven. Forslaget vil

tilsvarende give mulighed for salg af arealer i jordbrugerhvervet på op til 2 ha inden for strandbeskyttelseslinjen uden forudgående dispensation.

De foreslåede ændringer betyder således, at der inden for strandbeskyttelseslinjen vil gælde de samme regler for henholdsvis arealoverførsel mellem jordbrugsejendomme og salg af mindre jordlodder i jordbrugerhvervet som uden for strandbeskyttelseslinjen, dvs. regler i udstykningsloven, jf. bekendtgørelse nr. 1213 af 7. oktober 2013 af lov om udstykning og anden registrering i matriklen og bl.a. skovloven, jf. bekendtgørelse nr. 1577 af 8. december 2015 af lov om skove.

Øvrige regler om naturbeskyttelse og om anvendelse af sådanne arealer ændres ikke.

Den foreslåede bestemmelse i § 15 a, stk. 1, nr. 8, vedrører plantning af enkeltstående træer uden for haver. Det gældende forbud i § 15, stk. 1, mod tilstandsændringer gælder også for tilplantning bortset fra beplantning i lovligt eksisterende haver, således at der her kan plantes træer, blomster og buske m.v. Uden for haver forudsætter sådan beplantning en forudgående dispensation, hvis et naturareal eller et landbrugsareal skal inddrages til haveformål f.eks. med henblik på at plante træer og buske.

Den foreslåede bestemmelse § 15 a, stk. 1, nr. 8, skal give mulighed for at plante få enkeltstående træer uden for haven, hvis det er muligt i forhold til den øvrige lovgivning, f.eks. fredninger efter naturbeskyttelseslovens kapitel 6 eller forbud i lovens § 3 mod tilstandsændringer på arealer med særligt beskyttede naturtyper. Plantning af få enkeltstående træer udenfor den egentlige have betragtes ikke som en udvidelse af haven.

Den foreslåede bestemmelse i § 15 a, stk. 1, nr. 10, om placering af læskure til græssende husdyr er ny. Efter de gældende regler kan erhvervsmæssigt nødvendige læskure til kreaturer opføres uden dispensation, hvis de opføres i tilknytning til eksisterende bygninger, idet placering og nærmere udformning dog skal godkendes af miljø- og fødevarerministeren.

Private foreninger, som f.eks. kogræsserlaug eller forpagtere af arealer, der har udsat dyr til græsning med henblik på naturpleje har ikke samme mulighed for at få dispensation til opsætning af læskure til kreaturer på arealer, der er omfattet af strandbeskyttelseslinjen, hvor formålet med bestemmelsen er at friholde de åbne kyststrækninger for bebyggelse.

Med den foreslåede bestemmelse skal private foreninger m.v., der har dyrehold, f.eks. kogræsserlaug, og andre med dyrehold, der anvendes til naturpleje, ikke længere søge om dispensation til læskure til deres dyr. Hermed bliver det lettere for private at leve op til kravene i dyreværnslovgivningen om, at dyr skal sikres mod vejr og vind i overensstemmelse med deres behov, også på arealer, der er omfattet af strandbeskyttelseslinjen og dermed forbuddet i § 15, stk. 1 mod tilstandsændringer. Bestemmelsen omfatter også erhvervsmæssigt dyrehold, også selvom læskuret opstilles til-

knytning til ejendommens eksisterende bygninger men alene, når græsningen sker med henblik på naturpleje.

Opsætning af sådanne læskure skal efter den foreslåede bestemmelse i § 15 a, stk. 5, anmeldes til miljø- og fødevarerministeren, der skal reagere inden 14 dage, hvis betingelserne ikke er opfyldt, som f.eks. at læskuret skal være egnet til at opfylde dyrevelfærdsmæssige krav, eller der ikke er forhold, der taler imod opførelse af læskure. Der henvises til bemærkningerne til den foreslåede bestemmelse i § 15 a, stk. 5.

Den foreslåede bestemmelse i § 15 a, stk. 2, om genopførelse af en bolig på en lovligt eksisterende sokkel uden forudgående dispensation er ny. Opførelse af ny bebyggelse er omfattet af det gældende forbud i naturbeskyttelseslovens § 15, stk. 1. Det gælder også opførelse af en bygning til erstatning for en bygning, der nedrives eller som er gået til grunde efter brand eller andet.

Efter den gældende dispensationsbestemmelse i § 65, stk. 1, meddeles der efter klagenævnets faste praksis dispensation til genopførelse af boliger, der nedrives eller er gået til grunde, hvis boligen opføres med nogenlunde samme placering, størrelse og udformning, som den tidligere bolig, hvis der ansøges herom inden rimelig tid efter, at bygningen er nedrevet eller gået helt eller delvist til grunde. Der gives ikke dispensation, hvis der er tale om en bygning, der er gået til grunde mange år tidligere, dvs. er en ruin. Det forudsættes endvidere, at bygningen var opført lovligt.

Med den foreslåede bestemmelse i § 15 a, stk. 2, vil en bolig kunne genopføres på fundamentet fra en lovligt etableret boligbebyggelse, hvis der er tale om en bygning af tilsvarende størrelse og udformning som den tidligere. Den foreslåede bestemmelse har til formål at forenkle reglerne ved at ophæve kravet om myndighedsbehandling i sager, hvor der normalt meddeles dispensation.

Hvis der ønskes genopført en bolig, der er større end den tidligere bygning eller med en anden placering eller udformning end hidtil, forudsætter dette, at der ansøges herom, og at der meddeles dispensation hertil.

Den foreslåede § 15 a, stk. 3, om placering af mindre bygninger, anlæg og installationer uden forudgående dispensation, er ny. Den gældende bestemmelse i § 15, stk. 1, indeholder et generelt forbud mod at udføre tilstandsændringer på strandbredden og på arealerne mellem strandbredden og strandbeskyttelseslinjen, herunder i haver.

Tilstandsændringer omfatter som hidtil og i overensstemmelse med administrativ praksis og domspraksis opførelse af bebyggelse, jf. bemærkningerne til lovforslagets § 15, stk. 1. Forbuddet omfatter således også bl.a. skure, terrasser, herunder også mindre terrasser i niveau med og op til beboelsen, højbede og større legeredskaber som rutsjebaner og klatrestativer og lignende.

Efter hidtidig administrativ praksis er der meddelt dispensation til en række af disse anlæg og installationer.

For at give ejere af kystgrunde de samme muligheder for at kunne indrette deres haver med mindre bygninger, anlæg og installationer, som normalt kan opføres i haver udenfor

strandbeskyttelseslinjen, giver den foreslåede bestemmelse mulighed herfor, når bygningen, anlægget eller installationen opføres i tilknytning til beboelsen og højst 15 meter fra boligen, således at der ikke skal ansøges herom på forhånd.

Den foreslåede bestemmelse giver mulighed for at opføre et skur på op til 10 m², højbede, sandkasser, et gyngestativ og andre legeredskaber m.v. uden forudgående dispensation, når det opføres i tilknytning til beboelsen. For helårshuse gælder dette også et mindre drivhus eller en carport på op til 10 m² i overensstemmelse med administrativ praksis. Det forudsættes, at der ikke tidligere er opført et lovligt skur eller et drivhus. For terrasser giver bestemmelsen mulighed for at etablere en terrasse i sammenhæng med og i niveau med beboelsen.

Tilknytningskravet i den foreslåede bestemmelse er mere restriktivt end f.eks. tilknytningskravet i administrationen af de gældende landzonebestemmelser i planloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 1529 af 23. november 2015 om planlægning, hvor kravet normalt er, at bygninger skal opføres nærmere end 20-25 m fra beboelsen. Det skyldes hensyn til landskabet og de særlige beskyttelseshensyn, der gælder helt tæt på kysterne, og idet arealerne og ikke mindst i sommerhusområder, kan være meget åbne og nogle steder uden synlige skel og beplantning og bebyggelse. Den foreslåede bestemmelse vil gælde i haver og ikke på andre arealer, naturarealer og marker.

Efter den foreslåede bestemmelse vil der kunne placeres mindre bygninger, anlæg og installationer i tilknytning til boligen, som f.eks. en terrasse etableret i niveau med og i sammenhæng med beboelsen, et gyngestativ, højbede, sandkasse og andre legeredskaber. Der vil der endvidere kunne placeres et mindre skur på op til 10 m², medmindre der allerede lovligt er opført et skur i tilknytning til boligen. På tilsvarende måde vil der kunne opføres et mindre drivhus på op til 10 m² i forbindelse med helårsboliger. Efter den foreslåede bestemmelse skal de omfattede anlæg, indretninger og installationer placeres højst 15 meter fra boligen.

Det fremgår af den foreslåede bestemmelse, at der skal være tale om en lovligt etableret have. Forbuddet mod terrænændringer og beplantning blev indsat i den dagældende naturfredningslov i 1969, jf. lov nr. 314 af 18. juni 1969, og det har derefter ikke været lovligt at etablere haver uden forudgående dispensation. En lovligt etableret have skal derfor være etableret før 1. januar 1968 eller på baggrund af en forudgående dispensation. På de ejendomme, der blev omfattet af den nye 300 m strandbeskyttelseslinje, som følge af lovændringerne i 1994 og 1999, og som ikke tidligere havde været omfattet af bestemmelsen, skal haven være etableret før den udvidede strandbeskyttelseslinje trådte i kraft på den enkelte ejendom.

Den foreslåede bestemmelse i § 15 a, stk. 3, vil udvide de hidtidige muligheder for undtagelse fra kravet om forudgående dispensation til at foretage tilstandsændringer. Den foreslåede bestemmelse ændrer ikke på, at ønsker om at foretage andre tilstandsændringer end de i bestemmelsen angivne, f.eks. terrænændringer, opførelse af nye bygninger el-

ler master eller placering af containere fortsat kræver dispensation fra lovens forbud.

Den foreslåede bestemmelse i § 15 a, stk. 4, om definition af »haver« er ny. Naturbeskyttelseslovens § 15 indeholder bestemmelser, der vedrører haver, f.eks. muligheden for at etablere beplantning i lovligt eksisterende haver inden for strandbeskyttelseslinjen uden forudgående dispensation. Haver har ikke hidtil været defineret i selve bestemmelsen, men er efter gældende praksis forstået som bygningsnære arealer i forbindelse med boliger og tilsvarende bebyggelse til beboelse, der er undergivet en vis kultivering eller vedligeholdelse og ikke længere dyrkes eller anvendes landbrugsmæssigt.

Den foreslåede bestemmelse i § 15 a, stk. 4, lovfæster den definition af en have, der hidtil har været lagt til grund i administrativ praksis og i domspraksis. Det følger heraf, at afgrænsningen af en have ikke nødvendigvis er sammenfaldende med matrikelgrænsen.

Det følger af den foreslåede bestemmelse i § 8 a, stk. 2, at der vil være en enslydende og klar definition af »haver« i bestemmelserne om henholdsvis klitfredning og om strandbeskyttelseslinjen.

Den foreslåede § 15 a, stk. 5, om læskure knytter sig til § 15 a, stk. 1, nr. 10, om tilstandsændringer, der undtages fra forbuddet i § 15, stk. 1. Opførelse af erhvervsmæssigt nødvendige driftsbygninger kræver efter de gældende regler alene en forudgående tilladelse i forhold til placering og udseende af bygningen, f.eks. et læskur, hvis det opføres i tilknytning til den eksisterende bebyggelse. Hvis bygningen opføres uden tilknytning, eller hvis dyreholdet ikke er erhvervsmæssigt, kræver det forudgående dispensation.

Den foreslåede bestemmelse i § 15 a, stk. 1, nr. 10, giver mulighed for, at foreninger som f.eks. kogræsserlaug, eller forpagtere eller ejere af arealer, der har dyrehold med græsning til brug for naturpleje, vil kunne opføre læskure til græssende husdyr uden forudgående dispensation. Bestemmelsen omfatter også erhvervsmæssigt dyrehold, også selv om læskuret opstilles uden tilknytning til ejendommens eksisterende bygninger men alene, når græsningen sker med henblik på naturpleje.

Med den foreslåede bestemmelse i § 15 a, stk. 5, fastsættes en anmeldeordning, således at de nævnte foreninger, en forpagter eller ejeren af husdyrene vil kunne indgive en anmeldelse til miljø- og fødevareministeren om opførelse af et læskur. Beføjelsen forventes delegeret til Kystdirektoratet ligesom den gældende dispensationsbeføjelse. Ministeren ved Kystdirektoratet skal inden 2 uger tage stilling til, om læskurene kan opføres, eller om der er forhold, som taler imod opførelse af læskure. Det kan være hensyn til Natura 2000-områder eller dyrearter, der er nævnt i bilag 3 til loven, der efter § 29 a ikke forsætligt må forstyrres med skadelig virkning for arten eller bestanden. Det gælder også yngle- eller rasteområder for de arter, der er nævnt i bilag 3 til loven, der ikke må beskadiges eller ødelægges.

Det påses endvidere, om de pågældende læskure bygningsmæssigt opfylder almindelige f.eks. dyrevelfærdsmæssige krav til at kunne betegnes som et læskur.

Den foreslåede bestemmelse i § 15 b, stk. 1, viderefører den gældende undtagelse i § 15, stk. 4, nr. 5, af havne og de arealer, der ved lokalplan er udlagt til havneformål, fra lovens forbud mod tilstandsændringer.

Efter de gældende regler er visse havne omfattet af strandbeskyttelseslinjen, mens en lang række andre ikke er omfattet.

Mange kyststrækninger har helt fra indførelsen af reglerne i 1937 aldrig været omfattet af strandbeskyttelseslinjen. Det gælder bl.a. »Staden København« og »Købstædernes Bygrunde« samt »bestemt afgrænsede områder, som naturligt hørte til en allerede eksisterende bymæssig bebyggelse«, som ved Statsministeriets bekendtgørelse for hver amtsråds-kreds skulle være undtaget fra strandbeskyttelse.

Med ændringen af naturbeskyttelseslovens § 15 ved lov nr. 439 af 1. juni 1994, som revideret ved lov nr. 282 af 12. maj 1999, blev de havne, der lå fremskudt på kysten, omfattet af 300 meter strandbeskyttelseslinje, mens byhavne, der var integreret i byen, ikke blev omfattet. Om lovændringerne henvises til Folketingstidende 1993-94 (L 191), Tillæg A, side 6481 og Tillæg B side 949 og 1677 og Folketingstidende 1998-99 (L 95), Tillæg A side 2476 og Tillæg B side 480 og 614.

I det foreslåede stk. 1 om havneanlæg og arealer, der ved lokalplan er udlagt til havneformål, skal havneanlæg i overensstemmelse med hidtidig praksis forstås som moler og kajer og de funktioner, der nødvendiggøres af anlæggets funktion som havn. Begrebet dækker både over trafikhavne, fiskerihavne og lystbådehavne, og det har i praksis været antaget, at der er tale om havne optaget i Den Danske Havnelods.

Mens selve havneanlægget efter de gældende regler slet ikke er omfattet af forbuddet mod tilstandsændringer i naturbeskyttelseslovens § 15, stk. 1, er landarealerne ved en havn kun undtaget fra lovens forbud, hvis de ved lokalplan er udlagt til havneformål og anvendes som sådan. Det drejer sig om f.eks. arealer til oplag, kraner, havnetilknyttede virksomheder, stejlepladser m.v.

Byggeri og anvendelse til andre formål end havneformål er generelt ikke omfattet af undtagelsen, f.eks. hotelbyggeri, ferie- og fritidsbebyggelse og boligbebyggelse. Det vil være op til kommunalbestyrelsen at afgøre, om et byggeri er i overensstemmelse med kommunens lokalplan. Der henvises til Folketingstidende 1991-92, Tillæg A spalte 1365 og B spalte 245 og 533 vedrørende naturbeskyttelsesloven, jf. lov nr. 9 af 3. januar 1992, hvor bestemmelsen fik sin nuværende udformning.

Om der i det enkelte tilfælde er tale om et havneformål beror på en konkret vurdering og vil efter gældende praksis variere efter havnens karakter og kan derfor ud over havnetilknyttet industri og håndværk omfatte f.eks. klubhuse, kiosker, caféer og mindre butikker. Det betyder, at det har været en konkret fortolkning i det enkelte tilfælde, om en café,

virksomhed eller andet kan betragtes som havneformål det pågældende sted, og det vil variere efter havnens karakter. En restaurant kan efter omstændighederne anses som havneformål i en større havn, men ikke i en lille naturhavn.

Det har i praksis givet anledning til fortolkning i konkrete tilfælde, om der er tale om en havnelokalplan, idet lokalplaner i mange tilfælde udlægger arealer til flere formål, f.eks. dels havneformål, dels offentlige formål og endelig f.eks. rekreative formål og klubhuse.

Den foreslåede bestemmelse i § 15 b, stk. 1, viderefører med en sproglig præcisering den gældende undtagelse fra lovens forbud for så vidt angår anlæg med havneformål, når en lokalplan udlægger arealet i tilknytning til havnen til havneformål. Det betyder, at også f.eks. sejlkлубber og lignende rekreative formål, kan være omfattet.

Bestemmelsen om havne foreslås suppleret med § 15 b, stk. 2, nr. 1-3, der giver mulighed for at placere forskellige anlæg og faciliteter uanset karakteren af den enkelte havn og uden dispensation fra bestemmelsen om strandbeskyttelseslinjen. Der henvises til lovforslagets bemærkninger om disse bestemmelser nedenfor.

Ønsker om etablering af klubhuse og forskellige faciliteter til rekreative formål på havne har i mange tilfælde nødvendiggjort fortolkning af reglerne, for eksempel om et påtænkt byggeri eller anlæg i det konkrete tilfælde kunne anses for havneformål og dermed opføres uden dispensation, eller om dispensation var påkrævet. Der er givet dispensation i mange tilfælde.

Det følger af den foreslåede bestemmelse i § 15 b, stk. 2, nr. 1, at roklubber, sejlkлубber, kajakklubber, vinterbaderklubber samt lystfiskerforeninger og lignende med tilknytning til kyst og hav på en havn uanset havnens karakter vil få mulighed for at opføre og udvide klubhuse og tilhørende anlæg til brug for klubberne uden forudgående dispensation fra naturbeskyttelseslovens § 15 om strandbeskyttelseslinjen.

Der er tale om en forenkling af reglerne, idet det ikke længere vil være nødvendigt at vurdere i hvert enkelt tilfælde, om der er tale om havneformål, og de nævnte klubber vil uanset havnens størrelse kunne opføre de nævnte klubbygninger og anlæg uden dispensation fra strandbeskyttelseslinjen. Opførelsen vil alene være reguleret af blandt andet lokalplanen og eventuelle krav i byggeloven.

Efter de gældende regler i naturbeskyttelseslovens § 15 forudsætter etablering og placering af shelters, legepladser og bålpladser m.v. på havne, der er omfattet af strandbeskyttelseslinjen, forudgående dispensation, da sådanne anlæg normalt ikke vil være omfattet af undtagelsen fra kravet om dispensation for bebyggelse og anlæg til havneformål.

Efter gældende praksis gives der normalt dispensation til begrænsede udvidelser og nyanlæg af foranstaltninger til støtte for friluftslivet, f.eks. mindre parkeringspladser, toiletbygninger, naturformidlings- og miljøinformation og beskedne opholdsfaciliteter for friluftslivet primært til brug for offentligheden. Det gælder både på havne og på arealer,

hvor det efter en konkret vurdering er muligt under hensyn til formålet med strandbeskyttelseslinjen.

Det følger af den foreslåede bestemmelse i § 15 b, stk. 2, nr. 2, at der bliver bedre muligheder for at etablere legepladser og madpakkehytter og lignende for børneinstitutioner, daginstitutioner, folkeskoler og lignende, ligesom kommunerne vil kunne etablere tilsvarende anlæg for besøgende på havnen, f.eks. en legeplads eller en baderampe for personer, der er dårligt gående. Der er tale om en forenkling af reglerne, idet de nævnte anlæg kan etableres uden dispensation fra forbuddet mod tilstandsændringer inden for strandbeskyttelseslinjen på arealer omfattet af en havnelokalplan, uanset at aktiviteten ikke kan anses som havneformål forudsat at det er i overensstemmelse med lokalplanen.

Efter gældende regler forudsætter ændret anvendelse af overflødigjorte havnebygninger inden for strandbeskyttelseslinjen forudgående dispensation.

Praksis er lempelig for så vidt angår ændret anvendelse af overflødigjorte havnebygninger til rekreative formål for offentligheden men relativt restriktiv for andre ændringer i anvendelsen, f.eks. anvendelsesændring til indretning af virksomheder, overnatning m.v.

Det følger af den foreslåede bestemmelse i § 15 b, stk. 2, nr. 3, at eksisterende havnebygninger, f.eks. bygninger til brug for fiskerierhvervet, lagerhaller m.v., der ikke længere bruges til formålet, og som ellers risikerer at stå tomme, uden forudgående dispensation vil kunne indrettes til formål, der fremmer turismen eller understøtter de foreninger og institutioner m.v., der efter lovforslaget får mulighed for at etablere forskellige anlæg m.v. på havnen forudsat ændringen er i overensstemmelse med en lokalplan for det pågældende havneareal.

Til nr. 6

Den gældende bestemmelse i § 16, stk. 1, fastsætter en 150 meter beskyttelseslinje om søer over 3 ha og visse vandløb. § 16, stk. 1, indeholder et generelt forbud mod at etablere bebyggelse, dvs. om- og tilbygninger, terrænændringer og lignende. Forbuddet omfatter også opstilling af campingvogne og lignende.

Forbuddet omfatter således opførelse af bebyggelse, herunder skure, drivhuse, terrasser, højbede og større legeredskaber som rutsjebaner og klatrestativer og lignende.

Dispensationspraksis er restriktiv, og der er efter hidtidig administrativ praksis meddelt dispensation til nogle af disse anlæg og installationer.

Det følger af den foreslåede bestemmelse i § 16, stk. 3, at ejere af ejendomme, der er omfattet af sø- og åbeskyttelseslinjen, vil få de samme muligheder for at kunne indrette deres haver med sådanne mindre anlæg, bygninger og installationer, som det foreslås for haver inden for strandbeskyttelseslinjen. Den foreslåede bestemmelse giver mulighed herfor, når anlægget eller indretningen opføres i tilknytning til beboelsen og højst 15 meter fra boligen, således at der ikke længere skal søges om dispensation på forhånd.

Den foreslåede bestemmelse giver mulighed for at opføre en terrasse i niveau og sammenhæng med boligen, et skur på op til 10 m², højbede, sandkasse, gyngestativ og andre legeredskaber m.v. uden forudgående dispensation, når det opføres i tilknytning til beboelsen. For helårshuse gælder dette også opførelse af et mindre drivhus eller f.eks. en carport på op til 10 m². Det forudsættes, at der ikke tidligere er lovligt opført et skur eller et drivhus.

Tilknytningskravet er mere restriktivt end i anden lovgivning, der indeholder tilknytningskrav, f.eks. planlovens landzoneregler, hvilket skyldes hensyn til landskabet og de særlige beskyttelsesinteresser, der gør sig gældende langs vandløb og ved søer og i f.eks. åbne ådale. Bestemmelsen gælder i haver og ikke på andre arealer, naturarealer eller marker.

Til nr. 7

Den gældende bestemmelse i § 65 indeholder hjemmel for kommunernes og miljø- og fødevareministerens afgørelser om dispensation fra bl.a. naturbeskyttelseslovens bestemmelser om bygge- og beskyttelseslinjer samt andre bestemmelser.

Med den foreslåede ændring i § 65 udskilles den del af bestemmelsen, der vedrører miljø- og fødevareministerens hjemmel til at meddele dispensation fra § 8 og § 15 om klitfredning og strandbeskyttelse til en selvstændig bestemmelse. Den foreslåede bestemmelse har til formål at forenkle reglerne.

Til nr. 8

Den foreslåede bestemmelse i § 65 b, stk. 1 og 2, viderefører de gældende bestemmelser i § 65, stk. 1 og 5, om miljø- og fødevareministerens hjemmel til at gøre undtagelse fra forbuddene i § 8, stk. 1, § 11, stk. 3, og § 15, stk. 1 om klitfredning og strandbeskyttelseslinjen, dvs. træffe afgørelser om dispensation. Med stk. 1, videreføres kravet om, at forbuddet kan fraviges i særlige tilfælde.

Den foreslåede bestemmelse i § 65 b, der redaktionelt udskiller afgørelser om dispensation fra forbuddet mod tilstandsændringer inden for klitfrednings- og strandbeskyttelseslinjen til en selvstændig bestemmelse, skal gøre reglerne mere klare.

Dispensationspraksis er efter de gældende regler i udgangspunktet restriktiv i forhold til etablering af bygninger, anlæg og indretninger på klitfredede arealer og inden for strandbeskyttelseslinjen. Der henvises til forslagets almindelige bemærkninger herom.

Med den foreslåede bestemmelse i § 65 b, stk. 3, nr. 1-8, justeres reglerne, så dispensationsadgangen lempes i forhold til blandt andet private haver og boliger og faciliteter, der opføres i tilknytning til eksisterende bygninger ved en turismevirksomhed.

Det følger af forslaget, at det bliver det muligt at meddele dispensation til forskellige anlæg og installationer m.v., uden at der foreligger et særligt tilfælde, som det kræves i de gældende regler i § 65, stk. 1. Der skal dog fortsat i overens-

stemmelse med lovens formål varetages hensyn til kystlandskabet og de naturbeskyttelsesmæssige interesser, og en dispensation kan kun meddeles, hvis hensyn til bl.a. Natura 2000-områder og »bilag IV-arter« ikke taler afgørende imod.

I overensstemmelse med de gældende regler om beskyttelse af de udpegede Natura 2000-områder og de såkaldte »bilag IV-arter« og andre beskyttede arter, må der ikke dispenseres til anlæg og indretninger, hvis det indebærer skade eller risiko for skade på Natura 2000-områdernes integritet, medfører væsentlige forstyrrelser af beskyttede arter, herunder fugle, eller medfører beskadigelse eller ødelæggelse af bilag IV-arters yngle- eller rasteområder.

Placering af fritliggende terrasser, udhuse og mindre bygninger er omfattet af det gældende forbud i § 15, stk. 1, mod tilstandsændringer. Efter gældende praksis meddeles normalt afslag på etablering af småbygninger og terrasser m.v., når de placeres uden tilknytning til beboelsen på en ejendom.

Det følger af den foreslåede bestemmelse i § 65 b, stk. 3, nr. 1, at det bliver muligt at meddele dispensation til sådanne mindre anlæg m.v. i haver inden for strandbeskyttelseslinjen, uden at der foreligger et særligt tilfælde. Der skal dog fortsat i overensstemmelse med lovens formål varetages hensyn til kystlandskabet, og en dispensation kan kun meddeles, hvis hensyn til bl.a. Natura 2000-områder og »bilag IV-arter« ikke taler afgørende imod.

Det betyder for eksempel, at et markant anlæg med en hævet terrasse, der ønskes opført på et åbent areal ikke kan forventes at få dispensation, hvorimod tilsvarende anlæg i lukkede haver eller haver med beplantning vil kunne opnå en dispensation. Inden for Natura 2000-områder vil praksis være mere restriktiv end uden for.

En eventuel § 3-beskyttelse på et areal er fortsat gældende, og beskyttelsen vil som udgangspunkt - og i overensstemmelse med gældende praksis - på baggrund af en konkret vurdering af det ansøgte betyde, at der ikke kan opføres terrasser, udhuse og drivhuse og lignende.

Hvis det ansøgte vurderes at påvirke kystlandskabet på stedet væsentligt, kan der som hovedregel ikke gives dispensation. Dette kan være tilfældet i meget åbne områder, f.eks. på ejendomme uden synlig markering af ejendomsgrænser eller uden beplantning, eller på ejendomme, der ligger højt i landskabet, f.eks. oppe på en kystskrænt. I sådanne tilfælde vil der som hovedregel ikke kunne gives dispensation til udsigtterrasser, hævede terrasser eller drivhuse, udhuse eller legeredskaber som rutsjebaner og legehuse.

Forbuddet i § 15, stk. 1, mod tilstandsændringer omfatter også forbud mod opførelse af tilbygninger til helårshuse og sommerhuse. Den foreslåede bestemmelse i § 65 b, stk. 3, nr. 2, vedrører muligheden for at meddele dispensation til udvidelse af boliger inden for strandbeskyttelseslinjen af hensyn til et handicappet medlem af husstanden.

Efter praksis kan der i særlige tilfælde meddeles dispensation fra forbuddet, hvis der foreligger en særlig begrundelse herfor. I særlige tilfælde har sociale hensyn, f.eks. hensyn til

børn med funktionsnedsættelser, været lagt til grund for meddelelse af dispensation til udvidelse af bygninger med henblik på indretning af bygninger til særlige behov, f.eks. bredere døre og større rum.

Den foreslåede bestemmelse i § 65 b, stk. 3, nr. 2, giver flere muligheder for at meddele dispensation under hensyn til et medlem af husstanden med et væsentligt og varigt fysisk eller psykisk handicap, hvis det er dokumenteret, f.eks. efter anbefaling fra læge eller hospital eller kommunen, at en udvidelse af boligen er nødvendig som følge af denne funktionsnedsættelse. Bestemmelsen gælder for ejeren og dennes familie i husstanden og gælder eksempelvis ikke for lejere af sommerhuset.

Forbuddet i § 15, stk. 1 mod tilstandsændringer omfatter også opførelse af tilbygninger til sommerhuse. Den foreslåede bestemmelse i § 65 b, stk. 3, nr. 3, vedrører muligheden for at meddele dispensation til visse mindre udvidelser af sommerhuse inden for strandbeskyttelseslinjen.

Efter hidtidig praksis meddeles der normalt ikke dispensation til udvidelse af boliger inden for strandbeskyttelseslinjen. Dog meddeles efter praksis dispensation til udvidelse af mindre sommerhuse under 40 m² til modernisering af bad og toilet, således at der kan opføres 5-7 m² hertil.

Det følger af den foreslåede bestemmelse i § 65 b, stk. 3, nr. 3, at der gives mulighed for, at der uanset sommerhusets størrelse kan ske en mindre udvidelse af sommerhuse med henblik på modernisering af toilet- og badefaciliteter.

Forbuddet i § 15, stk. 1 mod tilstandsændringer omfatter også forbud mod placering af permanent opstillede faste bord-bænkearrangementer og lignende uden for haver. Den foreslåede bestemmelse i § 65 b, stk. 3, nr. 4, vedrører muligheden for, at en grundejer kan opstille en mindre bæk på ejendommen.

Efter praksis meddeles dispensation til opstilling af permanente bænke og lignende, når de kommer en bredere kreds af offentligheden til gode, mens der meddeles afslag, når bænke opstilles til privat brug, ikke mindst på steder hvor offentligheden har ret til at færdes i henhold til naturbeskyttelseslovens § 22.

Det følger af den foreslåede bestemmelse i § 65 b, stk. 3, nr. 4, at der bliver mulighed for at opnå dispensation til permanent opstilling af en mindre bæk på egen grund også uden for haver. Bænken må ikke vanskeliggøre offentlighedens ret til at færdes langs stranden, jf. naturbeskyttelseslovens § 22.

Naturbeskyttelseslovens § 15, stk. 1, om forbud mod tilstandsændringer fastsætter også forbud mod udstykning og arealoverførsel, hvorved der fastlægges skel. Den foreslåede bestemmelse i § 65 b, stk. 3, nr. 5, giver mulighed for at fravige dette forbud til visse udstykninger af sommerhuse og fritidshuse på lejet grund.

Efter administrativ praksis meddeles der normalt dispensation til arealoverførsel i forbindelse med hensigtsmæssige omlægninger af ejendomsstrukturen i jordbrugerhvervet. Under hensyn til formålet med bestemmelsen om strandbe-

skyttelseslinjen om friholdelse af de mest kystnære arealer mod bebyggelse og andre tilstandsændringer, dispenseres der ikke til udstykning, herunder udstykning, hvorved der opstår nye ejendomme med adgang til kysten.

Der findes imidlertid ejendomme, der er bebygget med et antal sommerhuse eller fritidshuse på lejet grund, hvor de enkelte huse ikke er selvstændigt matrikuleret. Arealerne omkring sådanne huse er i mange tilfælde klart afgrænsede.

Det følger af den foreslåede bestemmelse i § 65 b, stk. 3, nr. 5, at der gives mulighed for at meddele dispensation til, at sådanne ejendomme opdeles i selvstændige matrikelnumre for hvert enkelt hus med et hus pr. ejendom, samt sikring af vejadgang til de enkelte matrikler.

Forbuddet i § 15, stk. 1 mod tilstandsændringer omfatter også etablering af træfortove og lignende på strandbredden. Med den foreslåede bestemmelse i § 65 b, stk. 3, nr. 6, gives flere muligheder for at dispensere hertil.

Bl.a. kommunalbestyrelsernes ansøgninger efter den særlige forsøgsordning i planloven om kyst- og naturturisme har i flere tilfælde vist et ønske om at kunne placere træfortove og lignende på strandbredden for at skabe øget tilgængelighed og lette adgangen til kysten, herunder for personer med fysisk handicap, for besøgende med barnevogne og for strandgæster og turister i øvrigt.

Det følger af den foreslåede bestemmelse i § 65 b, stk. 3, nr. 6, at der gives mulighed for at dispensere hertil på de mest besøgte badestrande og vedrører alene anlæg, der er tilgængelige for offentligheden. Anlæggene skal efter forslaget være udformet, så de falder naturligt ind i forhold til landskab og natur, dvs. de skal farvemæssigt og udformningsmæssigt falde naturligt ind i omgivelserne på stranden, f.eks. i naturfarver.

Forbuddet mod tilstandsændringer i § 15, stk. 1, omfatter ikke kun bygninger men også etablering af mindre anlæg, indretninger og konstruktioner som petanquebaner, mini-golfbaner, terrasser, grillpladser og lignende, der efter de gældende regler kun kan etableres efter forudgående dispensation. Dispensationspraksis er restriktiv for etablering af sådanne anlæg og indretninger.

Det følger af den foreslåede bestemmelse i § 65 b, stk. 3, nr. 7, at den vil give turismevirksomheder knyttet til kysterne flere muligheder for at få dispensation til en række mindre anlæg og indretninger m.v. i tilknytning til virksomhedernes bygninger til brug for gæsternes ferie- og friluftaktiviteter.

Ved turismevirksomheder forstås campingpladser, feriecentre, golfbaner, hoteller, dyreparker, restauranter, strandcaféer, konferencecentre og kursusjendomme, bed and breakfast og andre overnatningsfaciliteter, pizzeriaer, grillbarer, isbarer og lignende.

Efter den foreslåede bestemmelse i § 65 b, stk. 3, nr. 7, vil de nævnte anlæg, indretninger og konstruktioner kunne placeres på virksomhedens ejendom i tilknytning til virksomhedens bygninger, dvs. op til 10-15 meter fra hovedbebyggelsen og uden for strandbredden, dvs. ved turismevirksomhedens centrale bygninger. Anlæggene vil dermed ikke kunne

placeres spredt rundt på ejendommen eller løsrevet fra andet byggeri. Endvidere forudsættes, at sådanne anlæg i videst muligt omfang søges placeret bag ved den eksisterende bebyggelse og væk fra kysten.

Den foreslåede bestemmelse giver turismevirksomheder mulighed for at udvikle og modernisere virksomheden og dermed tiltrække flere turister ved at opnå dispensation til større anlæg som tennisbaner og svømmebassiner, når de opføres i tilknytning til virksomheden på dennes ejendom.

Det vil primært være hoteller, restauranter og andre turismevirksomheder med bygninger trukket væk fra stranden, der vil have mulighed for at få dispensation, mens strandcaféer og turismevirksomheder, der ligger meget åbent eller på eller lige ved strandbredden ikke kan forvente at få dispensation.

Tilknytningskravet skal ud over hensynet til natur og landskab varetage hensynet til at sikre, at offentlighedens adgang til strandene efter lovens § 22, jf. § 22, stk. 3, ikke vanskeliggøres eller forhindres.

Som det fremgår af lovforslagets bemærkninger til den foreslåede bestemmelse i § 65 b, stk. 3, nr. 6, gælder forbuddet mod tilstandsændringer i § 15, stk. 1, både etablering af bygninger men også af mindre anlæg, indretninger og konstruktioner som boldnet, fliser, permanent opstillede borde og bænke m.v., der efter de gældende regler kun kan etableres efter forudgående dispensation. Den foreslåede bestemmelse i § 65 b, stk. 3, nr. 8, lemper mulighederne for at dispensere hertil.

Dispensationspraksis er restriktiv for etablering af sådanne anlæg og indretninger, navnlig når de placeres uden tilknytning til eksisterende virksomhed eller anlæg og alene kan bruges af en begrænset kreds.

Den foreslåede bestemmelse i § 65 b, stk. 8, giver hjemmel til, at miljø- og fødevarerministeren kan fastsætte nærmere regler om muligheden for at dispensere til, at eksisterende turismevirksomheder knyttet til kysterne kan placere faciliteter til brug for friluft- og ferieaktiviteter, som opføres uden tilknytning til virksomhedens eksisterende bebyggelse. Det forudsættes, at ministeren opnår enighed med aftaleparterne bag dette lovforslag om udformningen af sådanne regler, inden reglerne udstedes.

Det kan være mindre anlæg og indretninger m.v. som en grillplads, boldnet, en vinterbaderhytte eller borde- og bænke til brug for gæsternes ferie- og friluftaktiviteter, dvs. både for lokale besøgende og for turister.

De nærmere krav til dispensationsadgangen fastsættes i en bekendtgørelse på baggrund af en nærmere undersøgelse, jf. nærmere de almindelige bemærkninger til lovforslaget.

Kravene i en kommende bekendtgørelse skal ud over hensynet til natur og landskab varetage hensynet til at sikre, at offentlighedens adgang til strandene efter lovens § 22, jf. § 22, stk. 3, ikke vanskeliggøres eller forhindres.

Den foreslåede bestemmelse i § 65 b, stk. 4, vedrører som den gældende § 65, stk. 4, erhvervmæssig tilplantning med frugtræer eller bærbuske, hvorefter forbuddet i § 15, stk. 1,

kan fraviges ved afgørelser efter stk. 1 om erhvervsmæssig tilplantning med bærbuske eller frugttræer inden for den udvidede strandbeskyttelseslinje, dvs. mellem en 100 meter linje og 300 meter strandbeskyttelseslinjen selv om der ikke er tale om særlige tilfælde, medmindre tilplantningen strider mod tungtvejende kystlandskabelige hensyn.

Den gældende bestemmelse i § 65, stk. 4, blev indsat ved ændringen af naturbeskyttelseslovens § 15 i 1999 i forbindelse med fastsættelse af regler om ikrafttrædelse af den udvidede strandbeskyttelseslinje, dvs. ved ændringen af beskyttelseslinjen fra en 100 meterlinje til en 300 meterlinje, jf. lov nr. 282 af 12. maj 1999, og jf. Folketingstidende 1998-99 (L 95), Tillæg A side 2476 og Tillæg B side 480 og 614.

Bestemmelsen i § 65, stk. 4, videreføres uændret i den foreslåede § 65 b, stk. 4.

Efter den gældende § 65, stk. 1, kan forbuddet i § 15, stk. 1, kun fraviges i særlige tilfælde. Det betyder, at udgangspunktet er, at forbuddet ikke fraviges, men særlige grunde kan muliggøre en dispensation, der dog ikke må indebære risiko for præcedensvirkning. Den foreslåede bestemmelse i § 65 b, stk. 5, fraviger dette udgangspunkt under nærmere betingelser for placering af mindre anlæg og faciliteter langs strandene for klubber, foreninger og institutioner.

I overensstemmelse med praksis dispenseres der normalt til mindre foranstaltninger til støtte for friluftslivet og dermed til fremme af turismen, f.eks. til stier, shelters, toiletbygninger, formidling, bænke, p-pladser m.v. til offentlige formål.

Det følger af den foreslåede bestemmelse i § 65 b, stk. 5, at det bliver muligt at meddele dispensation til byggeri og anlæg til foreningsaktiviteter, som ikke kan betragtes som offentlige formål eller alment formål, da der ofte kræves medlemsskab af sådanne foreninger, men som dog kommer en kreds af borgere til gavn. Det kan dreje sig om byggeri og anlæg til f. eks. grejopbevaring, bålhytter og omklædnings- og toiletfaciliteter m.v. Det samme vil gælde for børneinstitutioner, skoler m.v. Det forudsættes, at bygninger m.v. har en funktionel tilknytning til friluftaktiviteter på eller ved kysten. Dette vil også gælde, hvis bygningen overgår til anden bruger.

Bestemmelsen forudsætter, at den pågældende forening eller institution råder over arealet ved eje eller leje eller ved aftale med en offentlig ejer.

Forslaget skal ses i sammenhæng med de foreslåede muligheder for klubber m.v., der ligger på havne og er tilknyttet kyst og strand i den foreslåede § 15 b, for uden dispensation at opføre og udvide klubhuse m.v. på havnen.

Forslaget vedrører arealer uden for havne, dvs. almindelige strand- og kyststrækninger. Kravet om, at et anlæg skal placeres i tilknytning til eksisterende anlæg eller indretninger m.v., som f.eks. en eksisterende parkeringsplads eller eksisterende bygninger som informationsbygninger og toiletbygninger og lignende sikrer, at der ikke opføres bebyggelse på helt åbne kyststrækninger i strid med formålet med bestemmelserne om strandbeskyttelseslinjen og klitfredning.

Det følger af forslaget, at der vil kunne dispenseres til placering af mindre anlæg, indretninger og bygninger, f.eks. et grejskur til kajakklubber, der i øvrigt har klubhus på en havn eller andetsteds, til brug på lejrture, eller dispensation til shelters, madpakkehytter og bålhytter for skoler og institutioner, men ikke til anlæg som udsigtsplatforme og tårne.

Forslaget vil kunne understøtte turismeerhvervene ved, at sådanne anlæg til f.eks. kajak-, ro- eller surferklubber kan skabe levende og aktive miljøer knyttet til kysten, der vil tiltrække turister.

Der skal alene kunne meddeles dispensation til et begrænset antal anlæg, indretninger eller bygninger på en konkret lokalitet, således at der fortsat tages hensyn til de kystlandskabelige forhold, og at det sikres, at anlæggene indpasses arkitektonisk, herunder i forhold til placering, størrelse og antal i kystlandskabet.

For at sikre, at kommunerne inddrages i valget af placering af sådanne anlæg, kan der kun meddeles dispensation til sådanne ikke offentlige anlæg, hvis kommunalbestyrelsen har lokalplanlagt herfor. Hermed sikres det, at også offentligheden og naboerne er inddraget i planlægningen.

Kystlandskabelige hensyn, herunder hensynet til at bevare og sikre de åbne kyster, skal bl.a. sikre, at arealerne fortsat har karakter af åbne kyst- og naturarealer.

Med forslaget er det således hensigten, at der kan tillades enkelte rekreative anlæg på det pågældende sted for således at bevare kystnaturen og kystlandskabet, som de nævnte anlæg netop skal understøtte oplevelsen af.

Det indebærer, at der også i kommuneplanen skal være retningslinjer for, hvor på kyststrækningen det vil være relevant at tillade disse anlæg, hvis kommunen ønsker sådanne anlæg. Planlægningen skal ske, så de åbne kyststrækninger altid bevares, og så faciliteterne som udgangspunkt udformes og placeres, hvor de falder naturligt ind i stedets natur og landskab, og så den frie adgang til strandene ikke hindres.

I overensstemmelse med de gældende regler om beskyttelse af de udpegede Natura 2000-områder og de såkaldte »bilag IV-arter« og andre beskyttede arter, må der ikke dispenseres til anlæg og indretninger, hvis det indebærer skade eller risiko for skade på Natura 2000-områdernes integritet, medfører væsentlige forstyrrelser af beskyttede arter, herunder fugle, eller medfører beskadigelse eller ødelæggelse af bilag IV-arters yngle- eller rasteområder.

Det forudsættes ved administrationen af bestemmelsen, at offentlighedens adgang til strande og udrykede arealer m.m. ikke forringes, jf. nærmere bemærkningerne til den foreslåede bestemmelse i § 65 b, stk. 6, hvorefter kommunalbestyrelsen skal have lejlighed til at udtale sig.

Det forudsættes, at den, der ønsker at opføre et anlæg, ejer arealet eller har rådighed over det på anden måde.

De foreslåede bestemmelser i § 65 b, stk. 3 og 5, gælder alene adgangen til at meddele dispensation inden for strandbeskyttelseslinjen. Den gælder ikke klitfredede arealer, hvor der skal tages særligt hensyn til at undgå risiko for sand-

flugt, jf. dog den foreslåede bestemmelse i § 65 b, stk. 6, der vedrører klitfredede arealer.

Risiko for sandflugt gør sig i mange tilfælde mindre gældende på strandbredden. Den foreslåede bestemmelse giver mulighed for at meddele dispensation til at placere anlæg til turismevirksomheders ferie- og fritidsaktiviteter uden tilknytning til virksomhedens bebyggelse, som nævnt i den foreslåede bestemmelse i § 65 b, stk. 3, nr. 8, på klitfredede arealer og tilsvarende til etablering af mindre faciliteter for foreninger og institutioner som foreslået i § 65 b, stk. 5, hvis anlægget placeres på stranden, hvor der ikke er kliddannelser.

Det forudsættes, at offentlighedens adgang til færdsel og ophold på strande og klitfredede arealer ikke dermed vanskeliggøres eller forhindres, jf. naturbeskyttelseslovens § 22 og § 25.

Den foreslåede bestemmelse i § 65 b, stk. 7, giver miljø- og fødevareministeren hjemmel til at fastsætte vilkår om, at de mindre faciliteter, hvortil der er meddelt dispensation efter stk. 5 og 6, der ikke har været benyttet i 3 år eller mere, skal fjernes eller overgå til andre brugere. Udgangspunktet vil være, at anlægget fjernes, men det kan undgås, at anlægget skal fjernes, hvis ejeren kan overdrage anlægget til andre brugere, hvis miljø- og fødevareministeren kan godkende den nye anvendelse af anlægget, og hvis den nye bruger overtager ansvaret for anlægget.

Perioden, hvor anlægget har været ubenyttet er sat til 3 år, idet det svarer til det gældende krav om kontinuitet i § 66, stk. 2.

Ministerens kan endvidere fastsætte vilkår om, at sådanne faciliteter skal stilles til rådighed for offentligheden i det omfang, dette er muligt, hvis ejeren af bygningen er indforstået hermed. Det kan f.eks. være mindre anlæg som opsatte borde og bænke eller en åben bålhytte.

Den foreslåede bestemmelse i § 65 b, stk. 8, giver miljø- og fødevareministeren hjemmel til at fastsætte nærmere regler om muligheden for at dispensere til, at eksisterende turismevirksomheder knyttet til kysterne kan placere faciliteter til brug for friluft- og ferieaktiviteter, som opføres uden tilknytning til virksomhedens eksisterende bebyggelse. Det forudsættes, at ministeren opnår enighed med aftaleparterne bag dette lovforslag om udformningen af sådanne regler, inden reglerne udstedes.

Der henvises i øvrigt til bemærkningerne til den foreslåede bestemmelse i § 65 b, stk. 3, nr. 8.

Til nr. 9

Efter § 69, stk. 1, kan miljø- og fødevareministeren bestemme, at reglerne i § 8 og §§ 15-18 om bygge- og beskyttelseslinjer ikke skal gælde for nærmere angivne områder, dvs. at beskyttelseslinjen ophæves eller reduceres i de nævnte områder. Kommunalbestyrelsen kan ansøge om ophævelse af bygge- og beskyttelseslinjer, og bestemmelsen finder i praksis anvendelse i forbindelse med kommunernes lokalplanlægning for byudvikling, når der dermed opnås en administrativ forenkling, hvor en række konkrete afgørelser

om dispensation erstattes af en samlet afgørelse om ophævelse, og hvor naturbeskyttelseslovens formål tilgodeses i tilfredsstillende omfang.

§ 15 om strandbeskyttelseslinjen gælder både i byzone, landzone og sommerhusområder. I byzone har mange arealer været fritaget for strandbeskyttelseslinjen siden 1937-38, hvor reglerne blev gennemført. Det gælder for »Staden København og Købstædernes Bygrunde«, samt på en række »bestemt afgrænsede områder, som naturligt hørte til en allerede eksisterende bymæssig bebyggelse«, som blev konkret undtaget med Statsministeriets udstedelse af i alt 24 bekendtgørelser.

Med ændringen af naturbeskyttelsesloven i 1994, jf. lov nr. 439 af 1. juni 1994 om ændring af lov om planlægning og lov om naturbeskyttelse (Beskyttelse af kystområderne), og i 1999, jf. lov nr. 282 af 12. maj 1999 om ændring af lov om naturbeskyttelse og af lov om ændring af lov om planlægning og lov om naturbeskyttelse (Ændring af reglerne om ikrafttrædelse m.v. af den udvidede klitfrednings- og strandbeskyttelseslinje samt om fastlæggelsen heraf i byzone), hvor der blev indført en i princippet 300 m beskyttelseszone i byzone og landzone, blev der nedsat en midlertidig Strandbeskyttelseskommission, der skulle pege på, hvor linjen pga. bebyggelse og lignende skulle forløbe nærmere kysten end 300 m.

Ubebyggede byzonearealer, der ligger i tilknytning til eksisterende bymæssig bebyggelse, skulle ikke omfattes af den udvidede strandbeskyttelseslinje, medmindre der var tale om større åbne arealer af væsentlig betydning for kystlandskabet. Endvidere skulle arealer med bebyggelse i betydeligt omfang i den hidtidige 100 meter beskyttelseszone undtages, hvis administration af linjen var uden betydning for lovens formål.

Det betyder, at store strækninger i byzone er helt uden strandbeskyttelseslinje eller har en reduceret linje, dvs. mindre end 300 meter og mange steder mindre end 100 meter.

Kommunerne har udtrykt ønske om, at det bliver muligt at skabe mere sammenhæng mellem by og havn. Kommunerne har beskrevet dette ønske i KL's forslag fra marts 2015 »Danmark i vækst og balance - 32 konkrete løsningsforslag for den fysiske planlægning«.

Det fremgår bl.a. at kommunerne ønsker, at de åbne kyststrækninger bevares som den store værdi, de er både for lokale borgere og for turister. Men i og foran byerne foreslås det, at der skal være mulighed for at udvikle byerne med boliger, ferie- og fritidsanlæg og bispising, f.eks. ved at strandbeskyttelseslinjen ophæves her. De bynære strande, hvor beskyttelseslinjen ophæves, skal efterfølgende indgå i kommunernes almindelige planlægning.

Efter den gældende praksis ophæves strandbeskyttelseslinjen normalt ikke, modsat de øvrige bygge- og beskyttelseslinjer, som kan reduceres eller ophæves i nærmere bestemte områder af hensyn til for eksempel byudvikling, når en række hensyn ikke taler i mod.

Det følger af den foreslåede bestemmelse i § 69, stk. 3, at det vil blive muligt at ophæve eller reducere strandbeskyttel-

seslinjen efter ansøgning fra en kommunalbestyrelse på bynære arealer i havne og foran byen primært i byzone. Der tænkes på mindre arealer, der adskiller byen og havnen, eller »lommer«, der i dag ligger klemte inde i et havneområde eller mellem havnen og de bebyggede byzonearealer.

Det er hensigten, at de kommunalbestyrelser, der ønsker det, efter lovens ikrafttræden og inden for den fastsatte tidsfrist kan søge miljø- og fødevareministeren om ophævelse af strandbeskyttelseslinjen på en havn og på eventuelle arealer mellem byen og havnen, dvs. at bestemmelsen i § 15, stk. 1, ikke skal gælde for det pågældende område. Den enkelte kommune skal én gang for alle tage stilling til, på hvilke strækninger strandbeskyttelseslinjen søges ophævet i den pågældende kommune. Miljø- og fødevareministerens afgørelser træffes kommunevis, således at ministeren kan meddele én, samlet afgørelse for den enkelte kommune.

Kriterierne for at imødekomme en sådan kommunal ansøgning vil være baseret på en samlet vurdering af de landskabelige og naturbeskyttelsesmæssige forhold på stedet og de eksisterende, konkrete bebyggelsesforhold på havnen og på kysten set i forhold til havnens karakter og afstanden mellem byen og havnen. Særligt i forhold til arealer i Natura 2000-områder vil mulighederne for at ophæve strandbeskyttelseslinjen forudsætte en særlig vurdering, jf. bemærkningerne til den foreslåede bestemmelse i § 65 b, stk. 5, om dispensation i forhold til de gældende regler om beskyttelse af Natura 2000-områder og bilag IV arter.

Hvor der er tale om større havne eller havne med væsentlig, eksisterende bebyggelse, vil strandbeskyttelseslinjen som udgangspunkt kunne ophæves. Hvor der er tale om arealer, der ligger som en bræmme mellem byen og havnen, vil en ophævelse af strandbeskyttelseslinjen forudsætte, at der dog landskabeligt er en vis sammenhæng mellem byen og havnen, som skaber mulighed for at knytte byen og havnen tættere sammen.

Der vil ikke kunne søges om ophævelse af strandbeskyttelseslinjen på de åbne kyststrækninger. Der vil som udgangspunkt ikke kunne ske ophævelse af strandbeskyttelseslinjen på og ved små naturhavne.

Det skønnes, at der i hele landet i alt er i størrelsesordenen 30 km² arealer, der på én gang er både byzone og strandbeskyttede. Det svarer til en by af Horsens' størrelse. Dele af disse arealer er dog f.eks. skovarealer eller grønne landskabskiler.

Til nr. 10

Den gældende bestemmelse i § 71, stk. 4, nr. 1, indeholder hjemmel for miljø- og fødevareministeren til at fastsætte regler med henblik på gennemførelse af Det Europæiske Fællesskabs direktiver og beslutninger på naturbeskyttelsesområdet.

Den foreslåede bestemmelse i § 71, stk. 4, nr. 1, indeholder alene konsekvensrettelser i forhold til de ændringer af lovens bestemmelser, der følger af lovforslaget.

Til nr. 11

Den gældende bestemmelse i § 78, stk. 4, fastlægger klageadgangen for de afgørelser, der træffes af miljø- og fødevareministeren.

Den foreslåede bestemmelse i § 78, stk. 4, indeholder alene konsekvensrettelser i forhold til de ændringer af lovens bestemmelser, der følger af lovforslaget.

Til § 2

Det foreslås i bestemmelsens *stk. 1*, at loven træder i kraft dagen efter bekendtgørelsen i Lovtidende.

Det foreslås i bestemmelsens *stk. 2*, at bebyggelse, anlæg og indretninger, der er opført i strid med de gældende forbud i § 15, stk. 1, eller § 16, stk. 1, men som vil være lovlige i henhold til de foreslåede bestemmelser i §§ 15 a, 15 b og § 16, stk. 3, kan opretholdes, uanset om de er påbudt lovliggjort efter de hidtil gældende regler i lov om naturbeskyttelse. Det følger af forslaget, at en lang række lovliggørelsessager vil bortfalde eller ikke opstå.

Det foreslås i bestemmelsens *stk. 3*, at verserende sager ved Miljø- og Fødevareministeriet og Miljø- og Fødevareklagenævnet om ansøgning om etablering af anlæg og indretninger, der vil kunne etableres uden forudgående dispensation i overensstemmelse med de foreslåede bestemmelser i §§ 15 a, og 15 b og § 16, stk. 3, bortfalder. Det følger af forslaget, at en lang række klagesager vil bortfalde.

Den foreslåede bestemmelse i *stk. 4* er indsat i lovens ikrafttrædelsesbestemmelse af ordensmæssige hensyn og skal sikre, at bekendtgørelser, der er udstedt i medfør af stykker i bestemmelser, der rykker som følge af at de foregående stykker ophæves, fortsat har gyldighed indtil de ophæves eller afløses af nye regler.

Lovforslaget sammenholdt med gældende lov

*Gældende formulering**Lovforslaget*

1) Loven indeholder bestemmelser, der gennemfører dele af Rådets direktiv 92/43/EØF af 21. maj 1992 om bevaring af naturtyper samt vilde dyr og planter (EF-habitatdirektivet), EF-Tidende 1992, nr. L 206, side 7, som senest ændret ved Rådets direktiv 2006/105/EF af 20. november 2006, EU-Tidende 2006, nr. L 363, side 368, dele af Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2004/35/EF af 21. april 2004 om miljøansvar for så vidt angår forebyggelse og afhjælpning af miljøskader, EU-Tidende 2004, nr. L 143, side 56, og dele af Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2009/147/EF af 30. november 2009 om beskyttelse af vilde fugle, EU-Tidende 2009, nr. L 20, side 7.

§ 8. Der må ikke foretages ændring i tilstanden af klitfredede arealer. Der må ikke etableres hegn, og arealerne må ikke afgræsses. Der må ikke placeres campingvogne og lignende. Der må heller ikke foretages udstykning, matrikulering eller arealoverførsel, hvorved der fastlægges skel.

Stk. 2. Følgende arealer er klitfredede:

- 1) Strandbredden langs Skagerrak og Vesterhavet,
- 2) arealet mellem klitfredningslinjen og de strandbredder, der er nævnt i nr. 1,
- 3) arealer, der er klitfredede efter den tidligere lovgivning om sandflugtens bekæmpelse, og

§ 1

I lov om naturbeskyttelse, jf. lovbekendtgørelse nr. 1217 af 28. september 2016, som ændret ved § 25 i lov nr. 1715 af 27. december 2016, foretages følgende ændringer:

1. Fodnoten til lovens titel affattes således:

»1) Loven indeholder bestemmelser, der gennemfører dele af Rådets direktiv 92/43/EØF af 21. maj 1992 om bevaring af naturtyper samt vilde dyr og planter, EF-Tidende 1992, nr. L 206, side 7, som ændret senest ved Rådets direktiv 2013/17/EU af 13. maj 2013 om tilpasning af visse direktiver vedrørende miljø på grund af Republikken Kroatiens tiltrædelse, EU-Tidende 2013, nr. L 158, side 193, og dele af Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2009/147/EF af 30. november 2009 om beskyttelse af vilde fugle, EU-Tidende 2010, nr. L 20, side 7, som ændret senest ved Rådets direktiv 2013/17/EU af 13. maj 2013 om tilpasning af visse direktiver vedrørende miljø på grund af Republikken Kroatiens tiltrædelse, EU-Tidende 2013, nr. L 158, side 193.«

2. § 8 affattes således:

»§ 8. Der må ikke foretages ændring i tilstanden af klitfredede arealer. Der må f.eks. ikke placeres bebyggelse, ske beplantning eller terrænændringer, herunder etableres hegn eller placeres campingvogne og lignende, og arealerne må ikke afgræsses. Der må heller ikke foretages udstykning, matrikulering eller arealoverførsel, hvorved der fastlægges skel.

Stk. 2. Følgende arealer er klitfredede:

- 1) Strandbredden langs Skagerrak og Vesterhavet,
- 2) arealet mellem klitfredningslinjen og de strandbredder, der er nævnt i nr. 1,
- 3) arealer, der er klitfredede efter den tidligere lovgivning om sandflugtens bekæmpelse, og

4) arealer, der er klitfredede efter ministerens beslutning, jf. § 9.

Stk. 3. Klitfredningslinjen er fastlagt ved miljø- og fødevareministerens bestemmelse efter de hidtil gældende regler.

Stk. 4. Klitfredningslinjen er registreret i matriklen og noteret i tingbogen.

Stk. 6. Miljø- og fødevareministeren kan fastsætte regler om, at stk. 1 ikke skal gælde for nærmere angivne arter af anlæg, der tillige vedrører søterritoriet. Tilsvarende gælder for diger, høfder, bølgebrydere og andre anlæg, som kræver tilladelse i henhold til lov om kystbeskyttelse.

Stk. 7. Miljø- og fødevareministeren kan fastsætte regler om anvendelse af de klitfredede arealer, herunder forbyde bestemte former for anvendelse.

4) arealer, der er klitfredede efter ministerens beslutning, jf. § 9.

Stk. 3. Klitfredningslinjen er fastlagt ved miljø- og fødevareministerens bestemmelse efter de hidtil gældende regler. Klitfredningslinjen er registreret i matriklen og noteret i tingbogen.

Stk. 4. Miljø- og fødevareministeren kan fastsætte regler om, at stk. 1 ikke skal gælde for nærmere angivne arter af anlæg, der tillige vedrører søterritoriet. Tilsvarende gælder for diger, høfder, bølgebrydere og andre anlæg, som kræver tilladelse i henhold til lov om kystbeskyttelse.

Stk. 5. Miljø- og fødevareministeren kan fastsætte regler om anvendelse af de klitfredede arealer, herunder forbyde bestemte former for anvendelse.«

3. Efter § 8 indsættes:

»§ 8 a. Forbuddet i § 8, stk. 1, gælder ikke for

1) foranstaltninger til dæmpning af sandflugt, der udføres efter § 53,

2) landbrugsmæssig drift, herunder græsning, på arealer, der hidtil lovligt har været udnyttet landbrugsmæssigt, bortset fra tilplantning,

3) sædvanlig hegning på de i nr. 2 nævnte arealer,

4) genplantning af skovarealer og beplantning i lovligt eksisterende haver,

5) havneanlæg og de arealer, der ved lokalplan er udlagt til havneformål,

6) mindre vedligeholdelsesarbejder på bygninger, herunder udskiftning af vinduer og tage m.v., når bygningshøjden ikke derved forøges eller kun forøges i ubetydeligt omfang, og

7) byggeri, der er erhvervsmæssigt nødvendigt for den pågældende ejendoms drift som landbrugs- eller skovbrugsejendom eller for udøvelsen af fiskerierhvervet, og som opføres i umiddelbar tilknytning til eksisterende bygninger, idet der dog kræves miljø- og fødevareministerens tilladelse, for så vidt angår de nævnte bygningers nærmere beliggenhed og ydre udformning.

Stk. 2. Ved haver forstås bygningsnære arealer i forbindelse med boliger og tilsvarende bebyggelse

§ 15. Der må ikke foretages ændring i tilstanden af strandbredder eller af andre arealer, der ligger mellem strandbredden og strandbeskyttelseslinjen. Der må ikke etableres hegn, placeres campingvogne og lignende, og der må ikke foretages udstykning, matrikulering eller arealoverførsel, hvorved der fastlægges skel.

Stk. 2. Strandbeskyttelseslinjen er fastlagt ved miljø- og fødevareministerens bestemmelse efter de hidtil gældende regler.

Stk. 3. Strandbeskyttelseslinjen er registreret i matriklen og noteret i tingbogen.

Stk. 4. .....

Stk. 5. Miljø- og fødevareministeren kan fastsætte regler om, at stk. 1 ikke skal gælde for nærmere angivne arter af anlæg, der tillige vedrører søterritoriet. Tilsvarende gælder for diger, høfder, bølgebrydere og andre anlæg, som kræver tilladelse i henhold til lov om kystbeskyttelse.

Stk. 4. Forbuddet i stk. 1 gælder ikke for

- 1) landbrugsmæssig drift bortset fra tilplantning,
- 2) genplantning af skovarealer og beplantning i eksisterende haver,
- 3) sædvanlig hegning på jordbrugsejendomme,
- 4) bestående forsvarsanlæg, der anvendes til forsvarsformål,
- 5) havneanlæg og de arealer, der ved lokalplan er udlagt til havneformål,
- 6) mindre vedligeholdelsesarbejder på bygninger, herunder udskiftning af vinduer og tage m.v., når bygningshøjden ikke derved forøges eller kun forøges i ubetydeligt omfang,
- 7) byggeri, der er erhvervsmæssigt nødvendigt for den pågældende ejendoms drift som landbrugs- eller skovbrugsejendom eller for udøvelsen af fiskerierhvervet, og som opføres i umiddelbar tilknytning til eksisterende bygninger. Der kræves

til beboelse, der er undergivet en vis kultivering eller vedligeholdelse og ikke længere dyrkes eller anvendes landbrugsmæssigt.«

4. § 15 affattes således:

»§ 15. Der må ikke foretages ændring i tilstanden af strandbredder eller af de arealer, der ligger mellem strandbredden og strandbeskyttelseslinje, jf. stk. 2. Der må f. eks. ikke placeres bebyggelse, ske beplantning eller terrænændringer, etableres hegn eller placeres campingvogne og lignende, og der må ikke foretages udstykning, matrikulering eller arealoverførsel, hvorved der fastlægges skel.

Stk. 2. Strandbeskyttelseslinjen er fastlagt ved miljø- og fødevareministerens bestemmelse efter de hidtil gældende regler. Strandbeskyttelseslinjen er registreret i matriklen og noteret i tingbogen.

Stk. 3. Miljø- og fødevareministeren kan fastsætte regler om, at stk. 1 ikke skal gælde for nærmere angivne arter af anlæg, der tillige vedrører søterritoriet. Tilsvarende gælder for diger, høfder, bølgebrydere og andre anlæg, som kræver tilladelse i henhold til lov om kystbeskyttelse.«

5. Efter § 15 indsættes:

- »§ 15 a. Forbuddet i § 15, stk. 1, gælder ikke for
- 1) landbrugsmæssig drift bortset fra tilplantning,
  - 2) genplantning af skovarealer og beplantning i lovligt eksisterende haver,
  - 3) sædvanlig hegning på jordbrugsejendomme,
  - 4) bestående forsvarsanlæg, der anvendes til forsvarsformål,
  - 5) mindre vedligeholdelsesarbejder på bygninger, herunder udskiftning af vinduer og tage m.v., når bygningshøjden ikke derved forøges eller kun forøges i ubetydeligt omfang,
  - 6) byggeri, der er erhvervsmæssigt nødvendigt for den pågældende ejendoms drift som landbrugs- eller skovbrugsejendom eller for udøvelsen af fiskerierhvervet, og som opføres i umiddelbar tilknytning til eksisterende bygninger. Der kræves dog miljø- og fødevareministerens tilladelse, for så vidt angår de nævnte bygningers nærmere beliggenhed og ydre udformning,

dog miljø- og fødevareministerens tilladelse, for så vidt angår de nævnte bygningers nærmere beliggenhed og ydre udformning, og

8) kyststrækninger, der er klitfredede, jf. §§ 8 og 9.

7) arealoverførsel i jordbrugserhvervet eller for salg af jordlodder på op til 2 ha i jordbrugserhvervet,

8) plantning af få enkeltstående træer uden for haver,

9) kyststrækninger, der er klitfredede, jf. §§ 8 og 9, og

10) læskure til græssende dyr til brug for kogræs-serlaug og tilsvarende foreninger og til dyrehold i forbindelse med naturpleje, jf. stk. 5.

Stk. 2. Uanset forbuddet i § 15, stk. 1, kan en bolig genopføres på en lovligt eksisterende sokkel, hvis boligen har samme dimensioner som den bolig, den erstatter.

Stk. 3. I lovligt etablerede haver, jf. stk. 4, kan der uanset forbuddet i § 15, stk. 1,

placeres mindre bygninger, anlæg og installationer i tilknytning til boligen og højst 15 m fra denne, som en terrasse etableret i niveau med og i sammenhæng med beboelsen, et gyngestativ, højbede, sandkasse og andre legeredskaber samt et mindre skur på op til 10 m², medmindre der allerede lovligt er opført et skur i tilknytning til beboelsen. På tilsvarende måde kan der opføres et mindre drivhus på op til 10 m² i forbindelse med helårsboliger.

Stk. 4. Ved haver forstås bygningsnære arealer i forbindelse med boliger og tilsvarende bebyggelse til beboelse, der undergives en vis kultivering eller vedligeholdelse og ikke længere dyrkes eller anvendes landbrugsmæssigt.

Stk. 5. Placering af læskure, som nævnt i stk. 1, nr. 10, må kun ske efter forudgående anmeldelse til miljø- og fødevareministeren. Miljø- og fødevareministeren skal påse, at betingelserne efter stk. 1, nr. 10 er opfyldt. Såfremt miljø- og fødevareministeren ikke har gjort indsigelse inden 2 uger fra den dag, anmeldelsen er modtaget, kan læskurene opstilles.

§ 15, stk. 4, nr. 5

Stk. 4. Forbuddet i stk. 1 gælder ikke for 1-4) .....

§ 15 b. Forbuddet i § 15, stk. 1, gælder ikke for havneanlæg. Forbuddet gælder endvidere ikke for de arealer, der ved lokalplan er udlagt til havneformål, for så vidt angår placering og udvidelse af bebyggelse og anlæg og lignende til havneformål.

5) havneanlæg og de arealer, der ved lokalplan er udlagt til havneformål,

-8) .....

§ 65. Miljø- og fødevareministeren kan i særlige tilfælde gøre undtagelse fra bestemmelserne i § 8, stk. 1, § 11, stk. 3, og § 15, stk. 1.

Stk. 2. Kommunalbestyrelsen kan gøre undtagelse fra bestemmelserne i § 16, stk. 1, § 17, stk. 1, og § 19. Den pågældende skovejer skal underrettes, før der træffes afgørelse om undtagelse fra § 17, stk. 1.

Stk. 3. Kommunalbestyrelsen kan i særlige tilfælde gøre undtagelse fra bestemmelserne i § 3, stk. 1-3, og § 18, stk. 1. Miljø- og fødevareministeren kan bestemme, at kommunalbestyrelsen skal indhente en udtalelse fra ministeren, før der træffes afgørelse vedrørende § 18, stk. 1.

Stk. 2. Uanset stk. 1 gælder forbuddet i § 15, stk. 1, ikke i følgende tilfælde:

1) placering og udvidelse af klubhuse, opbevaringsskure, omklædningsfaciliteter samt anlæg og indretninger til brug for foreninger og klubber med tilknytning til havet og kysten, f.eks. roklubber, sejlkubber, lystfiskerforeninger og kajakklubber og lignende,

2) placering og udvidelse af mindre anlæg, som f.eks. legepladser, baderamper, shelters, bålhytter, madpakkehytter og bålpladser til brug for børneinstitutioner, daginstitutioner, folkeskoler og lignende eller besøgende på havnen, og

3) ændret anvendelse af overflødiggjorte havnebygninger til formål, der kan fremme turismen eller understøtte de foreninger, institutioner og brugere m.v., der er nævnt i nr. 1 og 2.«

6. I § 16 indsættes efter stk. 2 som nyt stykke:

»*Stk. 3.* I lovligt etablerede haver, jf. § 8 a, stk. 2, og § 15 a, stk. 4, kan der uanset forbuddet i § 16, stk. 1, placeres mindre bygninger, anlæg og installationer i tilknytning til boligen og højst 15 m fra denne, som en terrasse etableret i niveau med og i sammenhæng med beboelsen, et gyngestativ, højbede, et mindre skur på op til 10 m² samt sandkasse og andre legeredskaber. På tilsvarende måde kan opføres et mindre drivhus på op til 10 m² i forbindelse med helårsboliger.«

Stk. 3-4 bliver herefter stk. 4-5.

7. § 65, stk. 1, 4 og 5, ophæves.

Stk. 2, 3, 6 og 7 bliver herefter stk. 1, 2, 3 og 4.

Stk. 4. Ved afgørelser efter stk. 1 om erhvervs-mæssig tilplantning med bærbuske eller frugttræer inden for den udvidede strandbeskyttelseslinje gør miljø- og fødevareministeren undtagelse fra § 15, stk. 1, selv om der ikke er tale om særlige tilfælde, medmindre tilplantningen strider mod tungtvejende kystlandskabelige hensyn.

Stk. 5 -7 ...

§ 65. Miljø- og fødevareministeren kan i særlige tilfælde gøre undtagelse fra bestemmelserne i § 8, stk. 1, § 11, stk. 3, og § 15, stk. 1.

Stk. 5. Miljø- og fødevareministeren kan gøre undtagelse fra bestemmelserne i §§ 8 og 15, når det er nødvendigt for at realisere en lokalplan om udbygning med vindmøller i overensstemmelse med kommuneplanlægningen.

8. Efter § 65a indsættes:

»**§ 65 b.** Miljø- og fødevareministeren kan i særlige tilfælde gøre undtagelse fra bestemmelserne i § 8, stk. 1, § 11, stk. 3, og § 15, stk. 1.

Stk. 2. Miljø- og fødevareministeren kan gøre undtagelse fra bestemmelserne i § 8 og § 15, når det er nødvendigt for at realisere en lokalplan om udbygning med vindmøller i overensstemmelse med kommuneplanlægningen.

Stk. 3. Miljø- og fødevareministeren kan uanset stk. 1 gøre undtagelse fra § 15, stk. 1, til

1) mindre bygninger, anlæg og installationer i haver, som nævnt i § 15 a, stk. 3 og 4, men som placeres uden tilknytning til beboelsen, samt andre mindre anlæg og installationer, som f.eks. drivhuse på op til 10 m² og hævede terrasser,

2) udvidelse af boliger, når udvidelsen sker af hensyn til medlemmer af husstanden med et væsentligt og varigt handicap, og der er et dokumenteret behov for en udvidelse af boligen af hensyn til dette handicap,

3) en mindre om- eller tilbygning med henblik på modernisering og udvidelse af toilet- og bade faciliteter i eksisterende sommerhuse,

4) permanent placering af en mindre bæk på egen grund også uden for haver,

5) udstykning af arealer i sommerhusområder eller områder med fritidshuse, hvor der er tale om flere allerede eksisterende huse på lejet grund, med henblik på selvstændig matrikulering af arealer om de enkelte huse,

6) kommunalbestyrelsens etablering af træfortove og lignende på strande på strande med mange besøgende for at lette offentlighedens adgang til kysten, når anlæggene er udformet, så de falder naturligt ind i forhold til natur og landskab,

Stk. 4. Ved afgørelser efter stk. 1 om erhvervs-mæssig tilplantning med bærbuske eller frugttræer inden for den udvidede strandbeskyttelseslinje gør miljø- og fødevareministeren undtagelse fra § 15, stk. 1, selv om der ikke er tale om særlige tilfælde, medmindre tilplantningen strider mod tungtvejende kystlandskabelige hensyn.

7) placering af mindre anlæg til eksisterende turismevirksomheder i tilknytning til hovedbebyggelsen på virksomhedens ejendom, f.eks. en pavillon, en tennisbane, en swimmingpool, en petanquebane eller borde og stole, og

8) placering af faciliteter til brug for eksisterende turismevirksomheders friluft- og ferieaktiviteter, som opføres uden tilknytning til den eksisterende bebyggelse. De nærmere regler om de nævnte faciliteter fastsættes af miljø- og fødevareministeren, jf. stk. 8.

Stk. 4. Ved afgørelser efter stk. 1 om erhvervs-mæssig tilplantning med bærbuske eller frugttræer inden for den udvidede strandbeskyttelseslinje gør miljø- og fødevareministeren undtagelse fra § 15, stk. 1, selv om der ikke er tale om særlige tilfælde, medmindre tilplantningen strider mod tungtvejende kystlandskabelige hensyn.

Stk. 5. Miljø- og fødevareministeren kan gøre undtagelse fra § 15, stk. 1, til placering af mindre faciliteter langs stranden for klubber, foreninger og institutioner, som f.eks. omklædningsfaciliteter, skure til opbevaring af udstyr, bålhytter, shelters og lignende på betingelse af, at de nævnte faciliteter skal opføres i tilknytning til eksisterende anlæg, som for eksempel en parkeringsplads eller vejnedkørsel, og at arealet skal være omfattet af en lokalplan, der giver mulighed for opførelse af et nærmere bestemt antal bygninger og anlæg.

Stk. 6. Bestemmelserne i stk. 3, nr. 8 og stk. 5, gælder også for arealer omfattet af § 8, stk. 1, hvis anlægget placeres på stranden uden for arealer med klitdannelser.

Stk. 7. Miljø- og fødevareministeren kan i afgørelser efter stk. 5 og 6, fastsætte vilkår om, at mindre faciliteter, der ikke har været benyttet i 3 år eller mere, skal fjernes eller overgå til andre brugere. Ministeren kan endvidere fastsætte vilkår om, at sådanne faciliteter skal stilles til rådighed for offentligheden i det omfang, dette er muligt, og ejeren af bygningen er indforstået hermed.

Stk. 8. De nærmere regler om de i stk. 3, nr. 8, nævnte faciliteter fastsættes af miljø- og fødevareministeren.«

§ 69. Miljø- og fødevareministeren kan bestemme, at reglerne i §§ 8 og 15-18 ikke skal gælde for nærmere angivne områder, jf. stk. 2. Miljø- og fødevareministeren kan ændre grænserne for beskyttelsen efter § 18, såfremt det beskyttede areal ikke derved forøges.

Stk. 2. En afgørelse efter stk. 1 vedrørende § 8 om klitfredningslinjen kan kun træffes, når det ikke vil indebære øget risiko for sandflugt eller på anden måde stride mod de hensyn, som klitfredningen skal varetage.

Stk. 3 -5 ....

§ 71 ....

Stk. 4. Miljø- og fødevareministeren fastsætter med henblik på gennemførelse af Det Europæiske Fællesskabs direktiver og beslutninger på naturbeskyttelsesområdet regler om, i hvilke tilfælde og på hvilke vilkår

1) tilladelser kan meddeles efter § 8, stk. 5, nr. 7, § 15, stk. 4, nr. 7, § 31, stk. 1, og § 32,

2)-7) .....

§ 78. ....

Stk. 4. Miljø- og fødevareministerens afgørelser efter § 9, § 11, stk. 1 og 2, § 27, stk. 1 og 2, § 53, stk. 1, 2 og 4, og § 65, stk. 1, kan påklages til Natur- og Miljøklagenævnet som sammensat efter § 5, stk. 1, nr. 2, i lov om Natur- og Miljøklagenævnet efter bestemmelserne i dette kapitel. Miljø- og fødevareministerens afgørelser efter § 65 a, stk. 1, kan påklages til Natur- og Miljøklagenævnet efter kapitel 12, for så vidt angår retlige spørgsmål.

9. I § 69 indsættes efter stk. 2 som stykke:

»*Stk. 3.* I en afgørelse efter stk. 1 kan miljø- og fødevareministeren efter ansøgning fra en kommunalbestyrelse bestemme, at reglerne i § 15, stk. 1, ikke skal gælde nærmere bestemte bynære arealer i eller omkring havnen. Miljø- og fødevareministeren kan træffe én samlet afgørelse efter denne bestemmelse for den enkelte kommune. Ansøgning skal være indsendt inden den 1. juni 2018.«

Stk. 3 -5 bliver herefter stk. 4-6.

10. I § 71, *stk. 4, nr. 1*, ændres »§ 8, stk. 5, nr. 7« og »§ 15, *stk. 4, nr. 7*« til: »8 a, stk. 1, nr. 7«, og »§ 15 a, stk. 1, nr. 6«.

11. § 78, *stk. 4, 1. pkt.*, ændres »§ 65, stk. 1« til: »§ 65b, stk. 1 og stk. 3-7«.

§ 2

Stk. 1. Loven træder i kraft dagen efter bekendtgørelsen i Lovtidende.

Stk. 2. Bebyggelse, anlæg og indretninger, der er opført i strid med forbuddene i § 15, stk. 1, eller § 16, stk. 1, men som vil være lovlige i henhold til bestemmelserne i §§ 15 a, 15 b og § 16, stk. 3, kan opretholdes, uanset om de er påbudt lovliggjort efter de hidtil gældende regler i lov om naturbeskyttelse.

Stk. 3. Verserende sager om ansøgning om anlæg og indretninger m.v., der vil kunne etableres uden forudgående dispensation i overensstemmelse med bestemmelserne i §§ 15 a, 15 b og § 16, stk. 3, bortfalder.

Stk. 4. Regler fastsat i medfør af § 8, stk. 6 og 7, § 15, stk. 5, § 16, stk. 4, og § 69, stk. 5, jf. senest lovbekendtgørelse nr. 1217 af 28. september 2016 forbliver i kraft, indtil de ophæves eller afløses af nye regler.